Evaluatie Nederlandse Veteranendag 2012

Mw. drs. Y.M. de Reuver

Veteraneninstituut

Evaluatie Nederlandse Veteranendag 2012

5 oktober 2012

Stichting het Veteraneninstituut (Vi) / Kennis- en onderzoekscentrum (KOC)
Willem van Lanschotplein 2, 3941 XP DOORN
Postbus 125, 3940 AC DOORN
0343-474 150
www.veteraneninstituut.nl

Samenvatting

Het Kennis- en onderzoekscentrum van het Veteraneninstituut heeft een evaluatieonderzoek verricht naar de waardering van veteranen voor de Nederlandse Veteranendag 2012. Hiertoe is begin augustus 2012 aan een steekproef van 1.200 veteranenpashouders een enquête verzonden. Er is voor gekozen om bij het trekken van de steekproef onderscheid in het bestand te maken naar leeftijd. Zo is er een enquête gestuurd naar 200 veteranenpashouders in ieder van de volgende leeftijdsgroepen: <30 jaar; 31-40 jaar; 41-50 jaar; 51-60 jaar; 61-70 jaar; 71-80 jaar.

De verzonden enquête bestaat uit vijftien vragen en komt grotendeels overeen met de enquêtes die werden gebruikt bij eerdere evaluaties. Het betreffen elf gesloten evaluatievragen, met de mogelijkheid om een toelichting te geven bij het gekozen antwoord, twee open vragen en twee gesloten vragen waarin enkele persoonsgegevens worden uitgevraagd.

In totaal zijn er 398 bruikbare vragenlijsten ingevuld retour ontvangen, een respons van 33,1%. Daarnaast zijn er vier enquêtes niet ingevuld teruggezonden; deze zijn in deze rapportage niet meegenomen. De gegevens uit de geretourneerde formulieren zijn verwerkt en geanalyseerd over het gehele responsbestand en over vier verschillende leeftijdsklassen, te weten: 20-44 jaar; 45-64 jaar; 65-74 jaar; >74 jaar. Van jong naar oud maken deze verschillende leeftijdsklassen de volgende percentages uit van het gehele responsbestand: 10,1%; 35,9%; 35,2%; 9,5%. Van de respondenten is 97% man.

Er is door 13,8% van de respondenten aangegeven op 30 juni in Den Haag te zijn geweest in het kader van de Nederlandse Veteranendag. Dit percentage is in de afgelopen vijf jaar niet zo hoog geweest. In de verschillende leeftijdsklassen is het percentage respondenten dat aanwezig was in Den Haag als volgt verdeeld: 20-44 jaar: 8,3%; 45-64 jaar: 10,5%; 65-74 jaar: 18,6%; >74 jaar: 21,1%. Dit is een indicatie dat de oudere generaties veteranenpashouders in Den Haag sterker vertegenwoordigd waren dan de jongere generaties.

De meest genoemde redenen om afwezig te zijn in Den Haag zijn vakantie (19,4%) het gevoel (nog) geen veteraan te zijn (15,6%) en desinteresse (15,1%). De jongste groep respondenten geeft voornamelijk werk of studie aan als reden voor hun afwezigheid. In de groep tussen 45 en 64 jaar verschillen de percentages waarin bepaalde antwoorden zijn gegeven minder van elkaar dan in de jongste groep, maar met een kleine voorsprong is het antwoord ‘vakantie’ het meest aangekruist. In de groep tussen 65 en 74 jaar speelt vakantietijd ook een grote rol bij hun afwezigheid in Den Haag. De meeste respondenten in de oudste groep hebben aangegeven aanwezigheid bij evenementen in eigen gemeente of regio te hebben geprefereerd boven Den Haag.

Bij de plechtigheid in de Ridderzaal was 13,6% van de respondenten aanwezig of heeft dit via de media gevolgd. De plechtigheid is gewaardeerd met een 7,4 als gemiddeld rapportcijfer. Bij de medaille-uitreiking was 11,4% aanwezig of volgde het via de media. Het krijgt een 7,6. Van de respondenten was 37,4% bij het defilé aanwezig of volgde dit in de media. Het percentage dat daadwerkelijk meeliep ligt op 5,5%. Het defilé krijgt gemiddeld een 7,9. Het programma op het Malieveld werd gevolgd of bijgewoond door 15,8% van de respondenten. Gemiddeld krijgt dit programma als rapportcijfer een 7,7.

Dit jaar werd voor het eerst een rapportcijfer gevraagd voor de gehele dag. Op deze vraag hebben 122 respondenten antwoord gegeven, wiens gemiddelde cijfer neerkomt op een 7,8. De jongste groep waardeert de gehele dag het laagst met een 7,3; de twee middelste groepen waarderen de dag rond de 7,8 en de oudste groep geeft het hoogste cijfer, namelijk een 8,2.

Het percentage respondenten dat van plan is volgend jaar naar Den Haag te komen voor de Nederlandse Veteranendag bedraagt 43,9%. Dit is ongeveer gelijk met vorig jaar. Veteranen uit de groep in de leeftijd van 20 tot en met 44 jaar zijn het vaakst van plan in 2013 naar Den Haag te gaan. Per leeftijdsklasse is dit als volgt verdeeld: 20-44 jaar: 58,5%; 45-64 jaar: 40,0%; 65-74 jaar: 40,3%; >74 jaar: 43,2%.

Van de respondenten heeft 29,4% een lokale veteranendag bijgewoond. Per leeftijdsklasse is dit als volgt verdeeld: 20-44 jaar: 11,1%; 45-64 jaar: 27,7%; 65-74 jaar: 38%; >74 jaar: 40,5%. Naarmate de leeftijd vordert, heeft men dus vaker een lokale of regionale veteranendag bijgewoond. Dit is een significant verband.

De meest genoemde redenen om niet naar een lokale of regionale bijeenkomst in het kader van veteranendag te gaan zijn vakantie, werk/studie en het gevoel (nog) geen veteraan te zijn. Bij de groep van 20-44 jaar is de voornaamste reden voor afwezigheid bij lokale of regionale veteranendagen werk of studie en in de groep van 45 tot en met 64 jaar is dat het gevoel (nog) geen veteraan te zijn. In de groep van 65 tot en met 74 jaar is de voornaamste reden om lokaal niet aanwezig te zijn vakantie en in de oudste groep van boven de 74 jaar is het zowel de overtuiging dat er niets in de eigen gemeente of regio gehouden wordt als hun lichamelijke gezondheid die hen belet deze lokale of regionale evenementen bij te wonen.

De lokale en regionale veteranendagen kregen gemiddeld een 7,7 als rapportcijfer. De oudste leeftijdsklasse gaf het hoogste cijfer, namelijk een 8,1.

In totaal is 57,6% van plan volgend jaar bij een lokale of regionale bijeenkomst te zijn. Per leeftijdsklasse is dit als volgt verdeeld: 20-44 jaar: 56,9%; 45-64 jaar: 52,4%; 65-74 jaar: 61,5%; >74 jaar: 62,5%. In vergelijking met vorig jaar is het percentage in de jongste leeftijdsklasse die dit van plan is toegenomen, terwijl dit percentage in de oudste klasse juist is afgenomen.

Op de vraag of de veteranenpashouders de berichtgeving in de media over de Nederlandse Veteranendag hebben gevolgd, heeft 25,5% bevestigend geantwoord, 34,4% heeft aangegeven het gedeeltelijk gevolgd te hebben en 40,1% heeft het in het geheel niet gevolgd.

De media-aandacht voor de Nederlandse Veteranendag wordt ongeveer gelijk gewaardeerd als vorig jaar. De geschreven media en televisie worden iets hoger gewaardeerd dan vorig jaar, radio en online media blijven gelijk. Het lijkt er overigens op dat radio en online media niet zo leven bij veteranen: veel respondenten hebben de berichtgeving via deze media niet gevolgd. Terwijl de oudste groep vorig jaar nog het minst positief oordeelde over de verschillende media, oordeelt deze groep nu gelijk met het gemiddelde of zelfs positiever dan de andere groepen.

De respondenten ervaren dat de Nederlandse Veteranendag in redelijke tot grote mate bijdraagt aan meer maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan in het algemeen. Men heeft het gevoel dat de dag in mindere mate aan een toename van persoonlijke erkenning en waardering bijdraagt. Dit omdat zij niets merken van veranderde houding van hun naaste omgeving of omdat zij zelf geen speciale dag nodig hebben om zich voldoende erkend en gewaardeerd te voelen.

Wanneer gevraagd wordt naar wat de veteranenpashouders nog misten tijdens de Nederlandse Veteranendag, antwoordt men in het algemeen dat ze graag meer aandacht voor iets of iemand willen zien, zoals voor een bepaalde missie of jonge veteranen. Ook een andere datum voor de dag, bijvoorbeeld één die niet in vakantieperiode valt, en een andere locatie dichter bij huis worden genoemd als verbeterpunten. Een groot deel van de respondenten die op deze vraag antwoord gaf, geeft echter ook aan dat de dag in zijn huidige vorm voldoet en dat er wat hen betreft niets verbeterd of toegevoegd zou hoeven worden.

Inhoudsopgave

Samenvatting 3

Inhoudsopgave 5

1 Inleiding
- 1.1 Doel 6
- 1.2 Nederlandse Veteranendag 2012 6
- 1.3 Onderzoeksmethode 7
  - 1.3.1 Methode van onderzoek 7
  - 1.3.2 Onderzoekspopulatie 7
  - 1.3.3 Verwerking van de gegevens 8

2 Resultaten
- 2.1 Responsbestand 9
  - 2.1.1 Redenen van afmelding 9
  - 2.1.2 Persoonsgegevens 9
- 2.2 Resultaten per deelthema 10
  - 2.2.1 Den Haag 11
  - 2.2.2 Lokale/regionale bijeenkomsten 18
  - 2.2.3 Media 23
  - 2.2.4 Erkenning en waardering 31
  - 2.2.5 Suggesties voor verbetering 34
- 2.3 Aanvullende opmerkingen 36
  - 2.3.1 De enquête 36
  - 2.3.2 Overige 37

3 Conclusies
- 3.1 Algemeen 38
- 3.2 Erkenning en waardering 39
- 3.3 Mening verschillende generaties veteranen 39
  - 3.3.1 De veteranenpashouders tussen 20 en 44 jaar 39
  - 3.3.2 De veteranenpashouders tussen 45 en 64 jaar 40
  - 3.3.3 De veteranenpashouders tussen 65 en 74 jaar 40
  - 3.3.4 De veteranenpashouders boven de 74 jaar 41
- 3.4 Slotwoord 41

BIJLAGE 1 Aanbiedingsbrief 42

BIJLAGE 2 Enquête Nederlandse Veteranendag van 30 juni 2012 43

1 Inleiding

1.1 Doel

Net als voorgaande jaren wil het Comité Nederlandse Veteranendag (CNVD) ook dit jaar graag weten hoe veteranen de Nederlandse Veteranendag hebben ervaren. Het comité heeft daarom de Stichting het Veteraneninstituut (Vi) verzocht om, middels een schriftelijke enquête, een evaluatie te houden onder veteranenpashouders. Het doel van deze evaluatie is vast te stellen hoe veteranen oordelen over deze achtste Nederlandse Veteranendag. In dit rapport wordt ook aandacht besteed aan in hoeverre en waarom jongere generaties veteranen al dan niet betrokken zijn bij de Nederlandse Veteranendag en in hoeverre de Nederlandse Veteranendag volgens de ondervraagde veteranen leidt tot meer erkenning en waardering, zowel maatschappelijk als persoonlijk. Daarnaast geeft deze evaluatie antwoord op de vraag of het geboden centrale programma (plechtigheid Ridderzaal, ceremoniële medaille-uitreiking, defilé Den Haag en manifestatie Malieveld), het gebodene in de eigen gemeente of regio en het verslag ervan door de media voldoen aan de verwachtingen van veteranen. Het comité kan (mede) op grond van de uitkomsten van deze enquête beoordelen of veranderingen in het programma nodig of wenselijk zijn en - zo ja - in welke richting hierbij kan worden gedacht.

1.2 Nederlandse Veteranendag 2012

De achtste editie van Nederlandse Veteranendag in Den Haag op zaterdag 30 juni 2012 is massaal bezocht. De politie schat dat 85.000 mensen een bezoek brachten aan het Malieveld en langs de route van het defilé door de binnenstad van Den Haag stonden.

De dag startte met een plechtigheid in de Ridderzaal. H.K.H Prinses Margriet sprak als petekind van de Nederlandse koopvaardij haar waardering uit voor het werk van de Nederlandse veteranen. Premier Mark Rutte benadrukte in zijn toespraak de behoefte waarin de Nederlandse Veteranendag voorziet: “Op een dag als deze zeggen we dank je wel tegen al onze jonge en oude veteranen.” Bovendien gaf hij de veteranen van nu een opdracht mee: “Maak jezelf zichtbaar en deel je ervaringen, ook met niet-veteranen.” Voorzitter van het Comité Nederlandse Veteranendag Boele Staal voegde daar nog aan toe dat onze veteranen midden in de samenleving staan: “uw buurman, uw collega op het werk, de onderwijzeres van uw kind kunnen allemaal veteraan zijn.”

Tijdens de ceremoniële medaille-uitreiking op het Binnenhof werden vijf bijzondere onderscheidingen aan actief dienende militairen en veteranen toegekend. Verder kregen tachtig actief dienende militairen de Herinneringsmedaille Vredesoperaties uitgereikt. Generaal-majoor b.d. Leen Noordzij kreeg een Koninklijke Onderscheiding van de Minister van Defensie voor zijn persoonlijke betrokkenheid en inzet voor veteranen. Minister van Defensie Hans Hillen maakte verder bekend dat actief dienende militairen die op uitzending zijn geweest voortaan ook de veteranenstatus hebben. Dat betekent dat Nederland vanaf de Nederlandse Veteranendag 2012 ongeveer 30.000 veteranen rijker is.

Langs de route van het defilé stonden vele toeschouwers om te zien hoe ruim 4.000 veteranen en actief dienende militairen deelnamen aan het defilé dat werd afgenomen door Z.K.H. de Prins van Oranje. Voor de eerste keer nam een detachement van de Nederlandse Spoorwegen deel aan het defilé, naast detachementen van de douane en de politie.

Ook op het Malieveld was het druk. Bezoekers konden er de hele dag terecht voor onder meer gesprekken met veteranen, bezoeken aan de vele stands, een demonstratie van de Gele Rijders, het bezichtigen van militaire voertuigen en optredens van de Koninklijke Militaire Kapel, Belle Perez en Anneke Grönloh. Voor kinderen was er de KIDScorner en het Activity Parc met schmink, zandbakken, klimwand en parasprong-simulator. Z.K.H. de Prins van Oranje feliciteerde

rolstoelbasketballer Marc van der Kuilen (Afghanistanveteraan) met de Audrey Hepburn-wisseltrofee.[1]

1.3 Onderzoeksmethode

In deze paragraaf zal kort worden ingegaan op de methode van onderzoek, de onderzoekspopulatie en de verwerking van de gegevens.

1.3.1 Methode van onderzoek

De gegevens zijn verzameld met behulp van een schriftelijke enquête, bestaande uit vijftien vragen. De inhoud van deze enquête kwam grotendeels overeen met de enquêtes van vorige jaren. Het betreffen elf gesloten evaluatievragen, met de mogelijkheid om een toelichting te geven bij het gekozen antwoord. In twee vragen worden enkele persoonsgegevens uitgevraagd. Hierdoor kunnen de meningen van veteranen in verschillende leeftijdsklassen met elkaar worden vergeleken. Twee vragen zijn open vragen: bij vraag 12 wordt ruimte geboden voor aanvullende opmerkingen over de Nederlandse Veteranendag en bij vraag 15 is er ruimte voor algemene opmerkingen over de enquête.

Er zijn enkele wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van de enquête van vorig jaar. Zo werd er vorig jaar specifiek gevraagd naar het gebruik van de sociale media omtrent de veteranendag: deze vraag is nu weggelaten omdat vorig jaar bleek dat de ruime meerderheid van de respondenten de sociale media helemaal niet gebruikt had. Ook is er dit jaar, zowel aan degenen die lijfelijk aanwezig waren in Den Haag, als zij die het via de media volgden, gevraagd welk onderdeel van de dag zij precies gevolgd hebben en met welk cijfer ze dit onderdeel beoordeelden. Vorig jaar werd dat alleen nog gevraagd aan degenen die lijfelijk aanwezig waren in Den Haag en niet zozeer aan hen die het volgden in de media. Dit jaar is ervoor gekozen deze respondenten ook naar hun oordeel te vragen, omdat juist degenen die de dag via de media volgden een duidelijk en compleet beeld hebben van de dag en haar verschillende onderdelen. Ook is er dit jaar gevraagd om een rapportcijfer voor de lokale of regionale veteranendagen. Deze vraag werd in de eerste jaren dat de evaluatie werd uitgevoerd ook gesteld. In 2010 en 2011 zat deze vraag echter niet meer in de enquête. Dit jaar is ervoor gekozen de vraag weer op te nemen omdat het toch interessant is te weten hoe men de regionale of lokale veteranendagen beoordeelt. Ten slotte is er een vraag toegevoegd over in hoeverre men zichzelf meer gewaardeerd voelt als veteraan door de Nederlandse Veteranendag. Dit om onderscheid te kunnen maken naar toegenomen maatschappelijke waardering en erkenning voor de veteraan in het algemeen (vraag 10) en toegenomen persoonlijke ervaring van meer erkenning en waardering voor de respondent als individu (vraag 11). De enquête is bijgevoegd als Bijlage 2.

Het Kennis- en onderzoekscentrum (KOC) van het Veteraneninstituut heeft een steekproef getrokken uit het bestand veteranenpashouders. Vervolgens heeft het KOC de enquêteformulieren per post verzonden, samen met een aanbiedingsbrief (bijgevoegd als Bijlage 1) en een retourenvelop met antwoordnummer en poststempel, zodat gebruik van een postzegel bij verzending niet nodig was.

De bruikbaar ingevulde retour gezonden formulieren zijn vervolgens verwerkt. De hieruit voortkomende informatie is geanalyseerd en wordt weergegeven in voorliggende rapportage.

1.3.2 Onderzoekspopulatie

Onder het begrip ‘veteranen’ wordt in Nederland verstaan: een actief dienende militair of gewezen militair met de Nederlandse nationaliteit die het Koninkrijk der Nederlanden heeft gediend in oorlogsomstandigheden of daarmee overeenkomende situaties, inbegrepen internationale vredesmissies binnen en buiten het verband van de Verenigde Naties, alsmede personeel van voormalige gouvernementele krijgsmachten dat onder oorlogsomstandigheden of in internationale

[1] http://www.veteranendag.nl/veteranendag-2012/programma/

vredesmissies heeft gediend en het gemilitariseerde vaarplichtige koopvaardijpersoneel uit de Tweede Wereldoorlog.

Het enquêteformulier is op 6 augustus, enkele weken na de Nederlandse Veteranendag, verzonden aan 1.200 veteranen, te weten 200 veteranen in elk van de volgende leeftijdsgroepen: <31 jaar; 31-40 jaar; 41-50 jaar; 51-60 jaar; 61-70 jaar; 71-80 jaar. Net als vorig jaar is ook dit jaar besloten om de veteranen ouder dan 80 jaar niet mee te nemen in de steekproef, daar zij in vorige onderzoeken tevreden bleken over de Nederlandse Veteranendag en omdat de nadruk van dit onderzoek ligt op de meningen van groepen jongere veteranen die de toekomst van de Nederlandse Veteranendag mede zullen bepalen.

De steekproef is gelijk aan die van vorig jaar. Dit betekent dat de onderzoeksresultaten van dit jaar vergeleken kunnen worden met de onderzoeksresultaten van 2011.

1.3.3 Verwerking van de gegevens

In totaal zijn er 398 enquêtes (deels) ingevuld teruggekomen, een respons van 33,1%. De ingevulde antwoorden zijn ingevoerd in SPSS. De kwantitatieve antwoorden zijn geanalyseerd met behulp van SPSS. De kwalitatieve antwoorden zijn door de onderzoeker gelabeld en geanalyseerd.

2 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de enquête beschreven. De eerste paragraaf geeft een overzicht van de respons. Hierbij worden de resultaten van de vragen 13 en 14 met betrekking tot de persoonsgegevens geboortejaar en geslacht gepresenteerd. Deze gegevens worden voorafgegaan door het noemen van redenen van afmelding.
Vervolgens worden in de tweede paragraaf aan de hand van de persoonsgegevens de meningen over volgende deelthema's gepresenteerd:

- het programma in Den Haag (vraag 01, 03, en 04);
- lokale/regionale bijeenkomsten (vraag 05, 06 en 07);
- de media (vraag 02, 08 en 09);
- erkenning en waardering (vraag 10 en 11);
- gemiste elementen (vraag 12).

Tot slot worden kort de algemene aanvullingen en opmerkingen in antwoord op vraag 15 over deze enquête besproken, evenals overige commentaren die niet zozeer op de Nederlandse Veteranendag betrekking hebben, als wel op de eigen missie, het Veteraneninstituut, persoonlijke omstandigheden, et cetera.

2.1 Responsbestand

Deze paragraaf geeft een overzicht van de respons, door eerst redenen van afmelding van deelname te noemen en vervolgens de persoonsgegevens te presenteren van degenen die wel meededen met de enquête.

2.1.1 Redenen van afmelding

In totaal werden 402 retourenveloppen vóór de deadline ontvangen. Deze respons bedraagt 33,5% van het verzendbestand. Van deze retourzendingen bevatten er echter vier een afmelding van deelname aan deze evaluatie. Twee werden teruggestuurd zonder vermelding van reden; bij een teruggestuurde enquête bleek het adres van de veteraan niet langer te kloppen en een veteraan stuurde de enquête terug met de mededeling dat hij zich geen veteraan voelde en daarom niet wenste mee te doen aan dit onderzoek.

Het aantal retour gezonden, *ingevulde* enquêteformulieren bedraagt dus 402 – 4 = 398. Dit resulteert in een respons van 33,1%. Daarmee ligt het responspercentage 1,1% hoger dan vorig jaar.

2.1.2 Persoonsgegevens

De meerderheid van de 398 respondenten, namelijk 386 personen (97%), heeft aangegeven man te zijn. Zes personen hebben de vraag over geslacht niet ingevuld.

Het verzendbestand van 1.200 pashouders is, zoals eerder vermeld, opgebouwd uit 200 veteranen in ieder van de volgende leeftijdsgroepen <31; 31-40; 41-50; 51-60; 61-70; 71-80. Om in het responsbestand het onderscheid tussen generaties veteranen te kunnen maken, is gevraagd naar het geboortejaar. In figuur 1 is de respons te zien per leeftijdsgroep uit de steekproef. De percentages zijn berekend aan de hand van de 200 enquêtes (100%) die naar de veteranenpashouders in de leeftijdsgroepen zijn verstuurd en het aantal dat hiervan terugkwam per leeftijdsgroep.

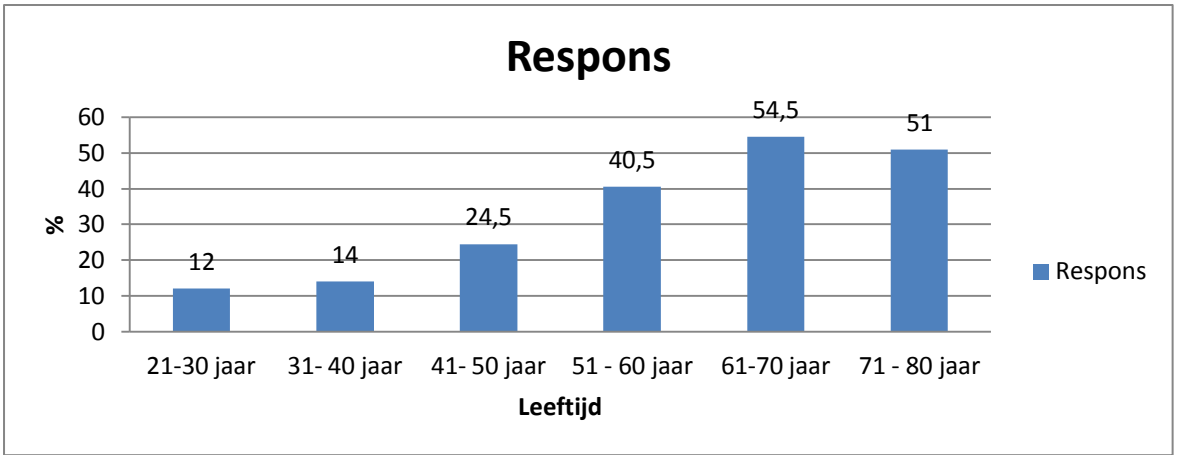

Figuur 1 Respons per leeftijdsgroep in %

Vorig jaar is besloten niet deze leeftijdsgroepen, maar de leeftijdsklassen uit het onderzoeksrapport van Blauw te hanteren. Dit om een goede vergelijking te kunnen maken met de resultaten van het onderzoek van Blauw naar de Nederlandse Veteranendag. Om een goede vergelijking te kunnen maken met het onderzoek van vorig jaar, worden dezelfde leeftijdsklassen gehanteerd als in 2011. In figuur 2 is te zien dat de groep van 45 tot en met 64 jaar een hoger percentage uitmaakt van het gehele responsbestand dan vorig jaar, terwijl de jongste groep wat kleiner uitvalt dan vorig jaar. De oudste twee groepen vertegenwoordigen een ongeveer even groot deel van het gehele responsbestand als in 2011.

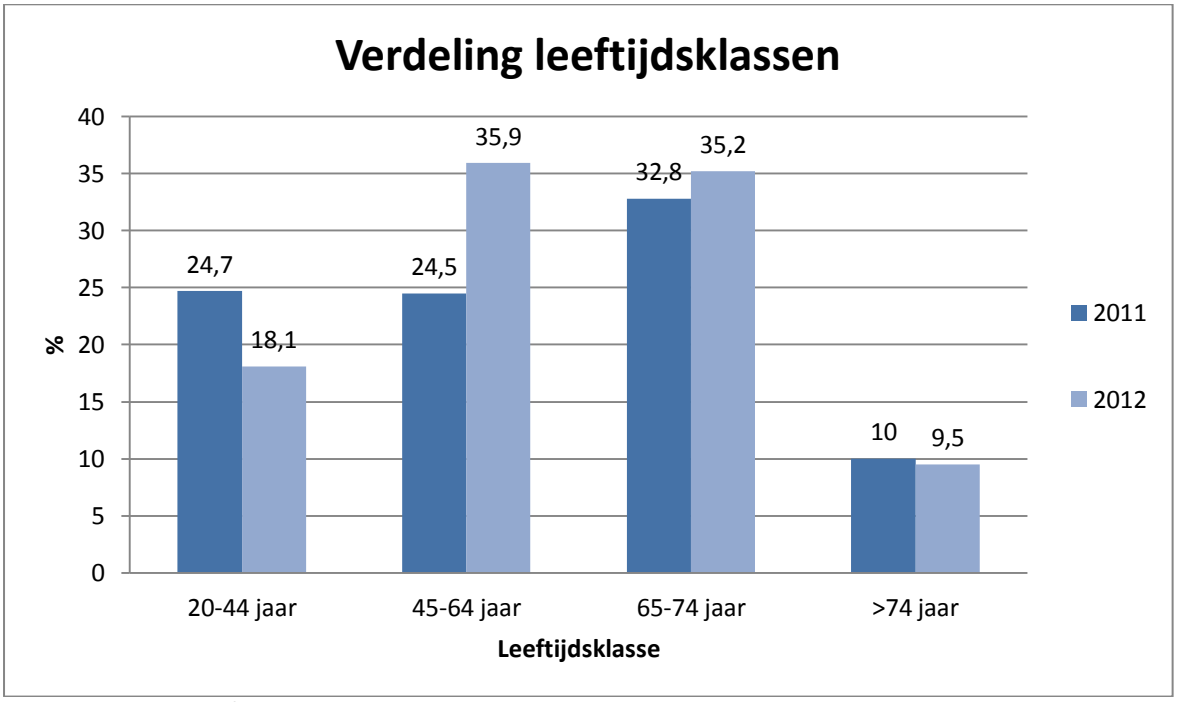

Figuur 2 Verdeling leeftijdsklassen over geheel responsbestand in 2011 en 2012 in %

2.2 Resultaten per deelthema

In deze paragraaf worden de evaluatievragen 01 tot en met 12 besproken aan de hand van de resultaten van de 398 retour gezonden - al dan niet deels - ingevulde enquêteformulieren. De resultaten worden per deelthema weergegeven. Waar dat relevant is, wordt een vergelijking gemaakt met resultaten van vorig jaar. Ook worden de resultaten per leeftijdsklasse met elkaar vergeleken.

2.2.1 Den Haag

Alle respondenten hebben antwoord gegeven op de vraag of zij al dan niet in Den Haag aanwezig waren bij evenementen in het kader van de Nederlandse Veteranendag. Hier antwoorden 55 personen, oftewel 13,8%, met ja. Dit percentage ligt hoger dan vorig jaar, toen het 12,3% bedroeg. Het is zelfs hoger dan de percentages van de afgelopen vijf jaar (zie figuur 3).

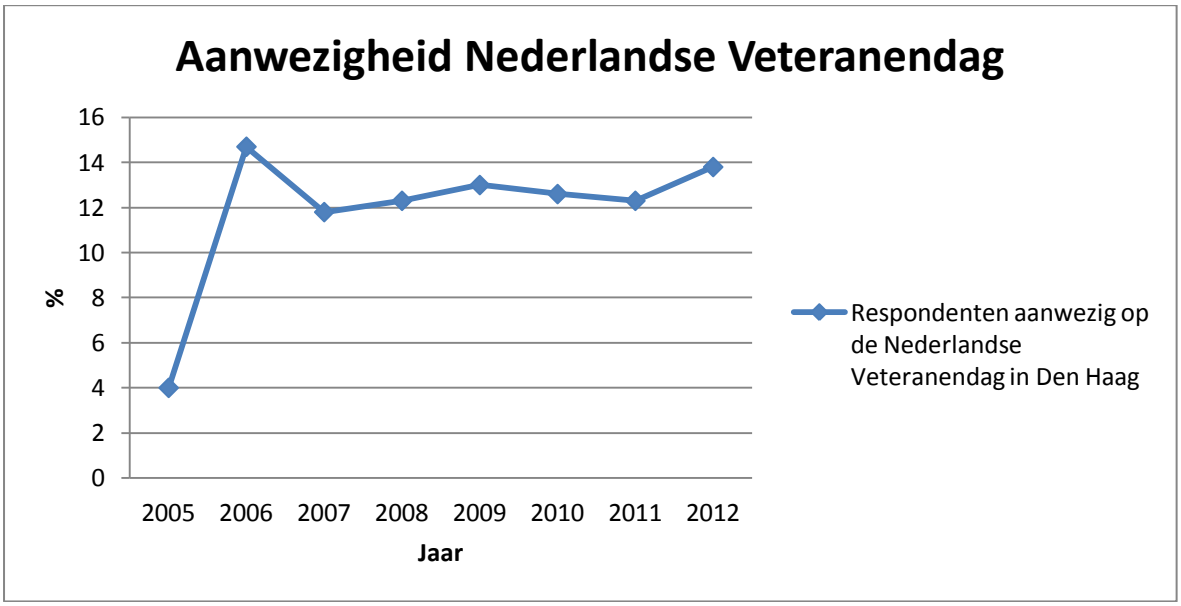

Figuur 3 Percentage respondenten aanwezig op de Nederlandse Veteranendag in Den Haag

In figuur 4 is te zien dat het percentage aanwezigen in Den Haag toeneemt naarmate de gemiddelde leeftijd vordert. Nu is de groep boven de 74 jaar het meest aanwezig in Den Haag, vorig jaar was dat nog de groep tussen de 65 en 74 jaar. Vergeleken bij het gehele responsbestand valt op dat deze twee oudste groepen relatief gezien vaker aanwezig waren in Den Haag dan de gemiddelde respondent. De jongste twee groepen zitten onder dit gemiddelde van 13,8%.

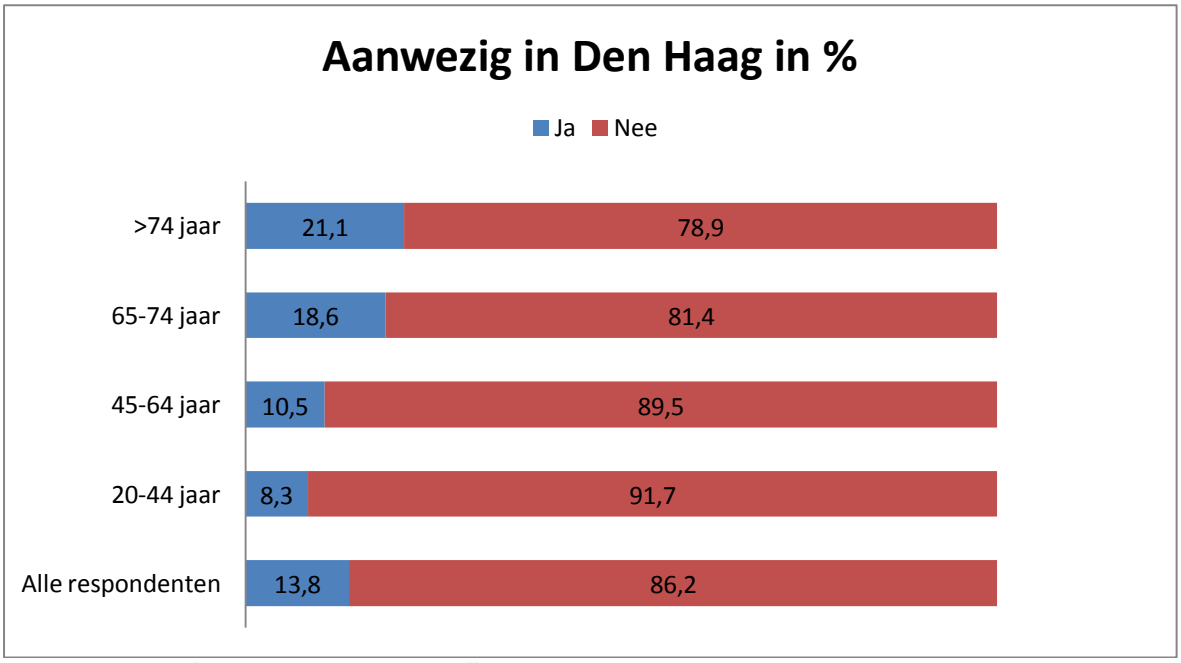

Figuur 4 Aan- en afwezigheidpercentages betreffende de Nederlandse Veteranendag in Den Haag over totaal responsbestand en per leeftijdsklasse

In totaal hebben 340 respondenten één of meerdere redenen gegeven voor het feit dat zij niet in Den Haag waren (zie tabel 1). De meest gegeven reden betreft, net als in 2011, vakantie. Verder scoren het gevoel (nog) geen veteraan te zijn, belast te zijn met werk of studie en desinteresse ook redelijk hoog en ongeveer gelijk. Dit was vorig jaar ook het geval.

"Het is belangrijk, maar ik ben geen massamens."

Tabel 1 Redenen voor afwezigheid Den Haag

Redenen afwezigheid	**Aantal**	**Percentage**
Vakantie	76	19,4
Voel mij (nog) geen veteraan	61	15,6
Niet geïnteresseerd	59	15,1
Werk/studie	60	15,3
Aanwezig bij evenementen in regio	37	9,4
Invaliditeit/ziekte	24	6,1
Ouderdom	6	1,5
Woon in buitenland	1	0,3
Anders namelijk	68	17,3
Totaal	392	100,0

Zoals in tabel 1 te zien is, hebben 68 respondenten (17,3%), het antwoord "anders, namelijk…" gegeven. Van hen hebben er 59 een toelichting bij dit antwoord geschreven. De grootste groep, namelijk 24 personen (6,1% van alle gegeven redenen) geeft aan op 30 juni andere verplichtingen te hebben gehad, hetzij vanwege familieomstandigheden, hobby's of andere afspraken. Verder zeggen vijftien respondenten (3,8%) dat zij geen goed gevoel bij de Nederlandse Veteranendag hebben en daarom geen behoefte voelen om naar Den Haag te komen. Andere redenen die genoemd worden om niet te komen zijn de verwachting dat men geen bekenden treft (5 / 1,3%) en dat men het te massaal (6 / 1,5%) vindt. Opvallend is dat slechts 3 respondenten (0,8%) aangeven niet te komen omdat men Den Haag te ver weg vindt.

"Vrijwilliger veteranencruise 2012."

"Mijn maatjes waar ik veel mee om ging/ga zijn nog geen veteraan. Die zitten nog in dienst."

"Niet het gevoel dat het voor Jan Soldaat bedoeld is."

"Te ver weg vanuit Limburg."

In figuur 5 is af te lezen welke redenen het meest genoemd zijn in de verschillende leeftijdsklassen.

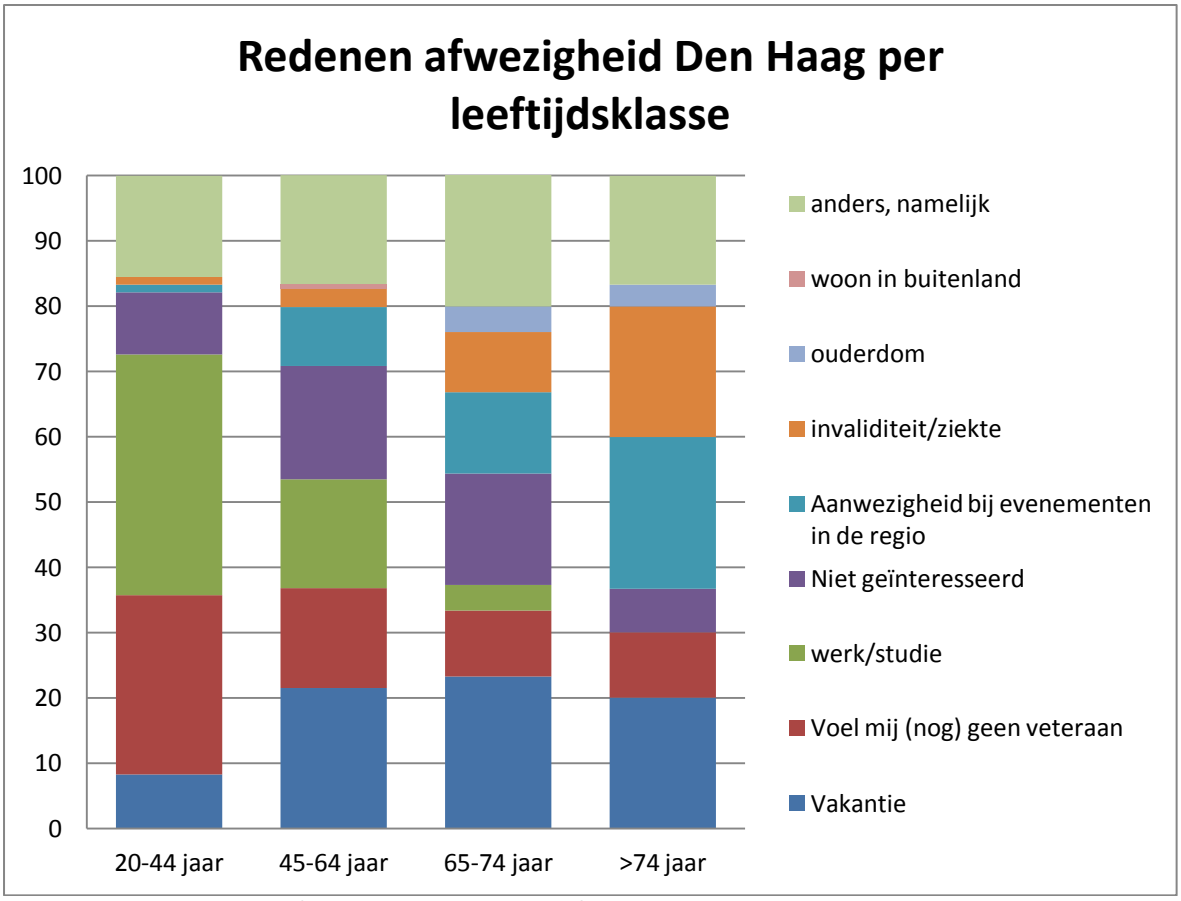

Figuur 5 Verdeling redenen afwezigheid Den Haag per leeftijdsklasse

Wat opvalt aan bovenstaande figuur 5, is het grote percentage (27,4%) in de jongste leeftijdsklasse dat het gevoel (nog) geen veteraan te zijn als reden van afwezigheid aangeeft. Wellicht zal dit te maken hebben met het (zelf)beeld van de veteraan als een ouder persoon. Naarmate de leeftijd vordert, neemt de reden van aanwezigheid bij evenementen in de eigen regio toe (van jong naar oud respectievelijk 1,2%; 9%; 12,4%; 23,3%). Dit komt mogelijk doordat men het reizen naar Den Haag als lastiger ervaart door ouderdom en daardoor de voorkeur geeft aan evenementen dichter bij huis.

Bij de jongste groep is, net als vorig jaar, werk of studie de meest genoemde reden van afwezigheid in Den Haag (36,9%). Dat is opmerkelijk omdat de Nederlandse Veteranendag juist met het oog op dergelijke verplichtingen op zaterdag wordt gehouden. In de groep tussen 45 en 64 jaar is het antwoord ‘vakantie’ het meest aangekruist (21,5%), vorig jaar was dat nog ‘niet geïnteresseerd’. In de groep tussen 65 en 74 jaar speelt vakantietijd net als vorig jaar een grote rol bij de afwezigheid in Den Haag. In deze groep noemt 23,3% dit als reden om niet aanwezig te zijn in Den Haag. Veel van deze respondenten geven aan voor het hoogseizoen op vakantie te gaan, omdat zij niet aan zomervakanties van eventuele kinderen gebonden zijn en zo de zomerdrukte voor kunnen zijn. Hierdoor kunnen zij dan niet op de veteranendag in Den Haag aanwezig zijn. De meeste respondenten in de oudste groep hebben, net als in 2011, aangegeven aanwezigheid bij evenementen in eigen gemeente of regio te prefereren boven Den Haag (23,3%).

Dit jaar is gevraagd of men kon aangeven bij welk onderdeel van de dag zij aanwezig waren of welk deel van de dag zij via de media hebben gevolgd. In figuur 6 is af te lezen hoe op deze vraag geantwoord is door het gehele responsbestand en per leeftijdsklasse.

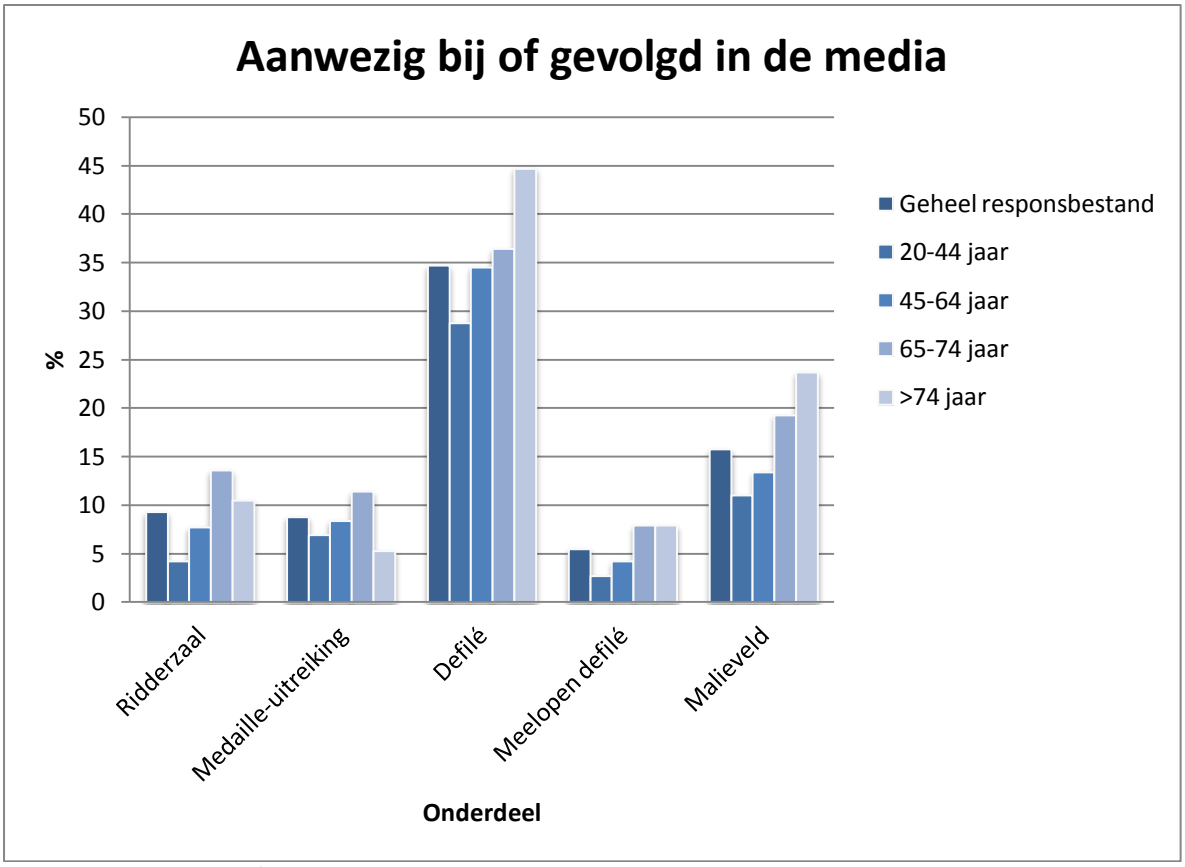

Figuur 6 Aanwezig bij of gevolgd in de media van verschillende onderdelen in % van geheel responsbestand en per leeftijdsklasse

In totaal hebben 37 respondenten aangegeven bij de plechtigheid in de Ridderzaal te zijn geweest of daar iets van meegekregen te hebben via de media. Dit is 9,3% van alle respondenten. Onder hen is meer dan de helft tussen de 65 en 74 jaar. In figuur 6 is te zien dat deze groep van alle leeftijdsklassen het hoogste percentage respondenten (13,6%) kent die zegt iets te hebben meegekregen of aanwezig te zijn geweest bij de plechtigheid in de Ridderzaal.

De ceremoniële medaille-uitreiking is bijgewoond of gevolgd via de media door 35 respondenten, dat is 8,8% van het totale responsbestand. Wanneer per leeftijdscategorie wordt gekeken, is te zien dat groep tussen de 65 en 74 jaar het hoogste percentage aanwezigen en volgers kent (11,4%).

Het aantal respondenten dat aanwezig was bij of het defilé in de media volgde, ligt op 138, dat wil zeggen 34,7% van alle respondenten. Relatief gezien geven de respondenten in de oudste leeftijdsklasse (44,7%) vaker dan de jongere drie groepen aan dat ze er geweest waren of iets gezien of gehoord hadden in de media over het defilé (van jong naar oud respectievelijk 28,8%; 34,5%; 36,4%).

Er liepen 22 respondenten (5,5%) mee in het defilé. In de twee oudste leeftijdsklassen van boven de 64 jaar is deze groep het sterkst vertegenwoordigd (beiden 7,9%).

In totaal hebben 63 personen aangegeven aanwezig te zijn geweest op het Malieveld of het programma op het Malieveld via de media te hebben gevolgd; dit is 15,8% van het totale responsbestand. In de twee oudste groepen ligt dit percentage hoger (19,3% en 23,7%) dan in de jongere twee groepen (11% en 13,4%).

Aan degenen die hebben aangegeven in Den Haag aanwezig te zijn geweest, is gevraagd bij welke onderdelen zij aanwezig waren en hoe zij die beoordelen met een rapportcijfer. Dit jaar zijn voor het eerst ook

"Kan ik moeilijk inschatten wanneer ik dit alleen via de TV volg."

degenen die hebben aangegeven de dag alleen via de media gevolgd te hebben, aangespoord om hun beoordeling te geven voor de verschillende onderdelen. Hiervoor is gekozen omdat juist zij een compleet beeld hebben van de dag, misschien wel completer dan degenen die ter plaatse waren, doordat ze meer overzicht hadden over het geheel. Hierdoor hebben meer mensen een rapportcijfer gegeven per verschillend onderdeel dan vorig jaar. De cijfers gegeven in het gehele responsbestand en per leeftijdsklasse zijn te zien in figuur 7.

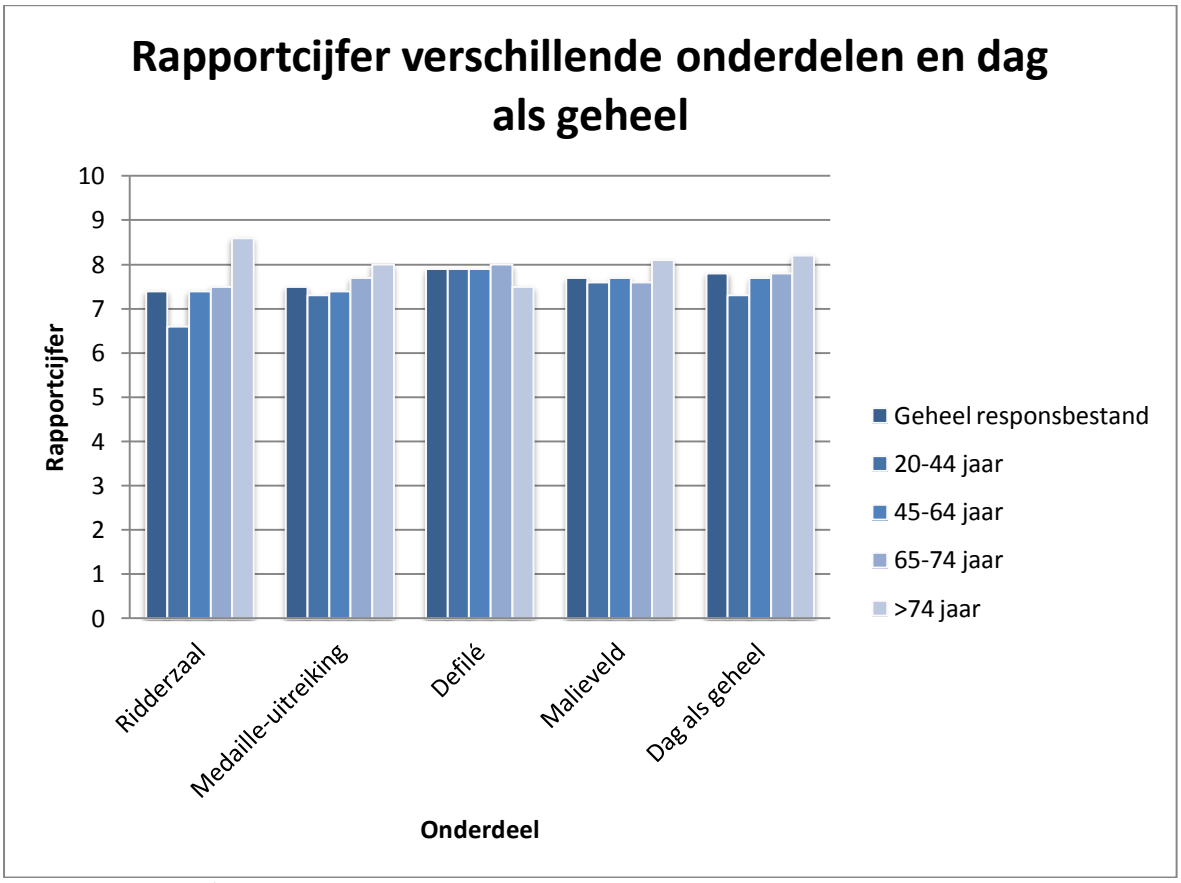

Figuur 7 Rapportcijfer verschillende onderdelen en dag als geheel

De plechtigheid in de Ridderzaal krijgt gemiddeld een 7,4 als rapportcijfer. Dit is 0,4 punt hoger dan vorig jaar. De jongste groep respondenten geeft het laagste gemiddelde rapportcijfer, namelijk een 6,6. De oudste groep compenseert dit weer door een hoger gemiddeld rapportcijfer te geven van 8,6. De andere twee groepen geven gemiddeld cijfers dichtbij de 7,4.

De Ceremoniële Medaille-uitreiking krijgt gemiddeld een 7,6 als rapportcijfer, een miniem verschil met vorig jaar, toen dit cijfer uitkwam op een 7,5. De gemiddelde rapportcijfers per leeftijdsklasse ontlopen elkaar in dit geval niet veel. Wel geeft de oudste leeftijdsklasse opnieuw het hoogste cijfer.

Het defilé krijgt als rapportcijfer een gemiddelde van 7,9; hetzelfde cijfer als vorig jaar. Wat opvalt, is dat vorig jaar de oudste leeftijdsgroep het defilé nog het hoogst waardeerde met een 8,3; dit jaar waardeert deze groep het defilé het laagst van alle groepen met een 7,5.

"Ik heb samen met mijn invalide dochter op de tribune gezeten en zo het defilé kunnen volgen."

Het programma en de accommodatie op het Malieveld heeft een rapportcijfer gekregen wat een halve punt hoger ligt dan vorig jaar, namelijk een 7,7. De gemiddelde waardering per leeftijdsklasse ontloopt elkaar niet veel. De oudste groep waardeert het programma op het Malieveld met het hoogste cijfer van de vier leeftijdsklassen.

"Prachtig maar soms wat "rommelig". Muziek voor jongeren, popzangers – zangeressen."

Dit jaar werd voor het eerst een rapportcijfer gevraagd voor de gehele dag. Op deze vraag hebben 122 respondenten antwoord gegeven, wiens gemiddelde cijfer neerkomt op een 7,8. De jongste groep waardeert de gehele dag het laagst met een 7,3; de twee middelste groepen waarderen de dag rond de 7,8 en de oudste groep geeft het hoogste cijfer, namelijk een 8,2.

"Goede lay-out/programma en coördinatie zorgt voor omgeving. Betrokken standhouders, artiesten, etc., en de veteranen geven elkaar kameraadschap. Geïnteresseerde politieke en militaire leiders tonen hun interesse en waardering."

Bij deze vraag hebben 74 respondenten een toelichting geschreven. Een derde hiervan (25 / 6,3% van geheel responsbestand) betreft een onderbouwing voor een positief oordeel. Een volgende derde deel (24 / 6%) van degenen die een toelichting hebben geschreven, geeft aan waarom zij geen rapportcijfer konden geven. Verder schrijft men in hun toelichting waar hun oordeel op gebaseerd is (9 / 2,3%), doet men suggesties voor verbetering (7 / 1,8%) of beschrijft men persoonlijke ervaringen op de dag zelf (6 / 1,5%).

"Alleen op T.V. delen gevolgd, blijf positief, maar doe hier verder niet aan mee."

"Laat de fotografen en journalisten tijdens het bezoek van de Prins niet in de buurt. De Prins is er voor de veteranen. Deze krijgen niet de gelegenheid hem te ontmoeten door deze figuren."

Op de vraag of men volgend jaar bij de Nederlandse Veteranendag aanwezig zou willen zijn, hebben 362 respondenten geantwoord. Van hen antwoorden 159 personen, dat wil zeggen 43,9%, met ja. Dat is een ongeveer gelijk percentage als vorig jaar, toen 43% van het responsbestand dit voornemen had. Van de 36 personen die geen antwoord hebben gegeven op deze vraag, schreven er 23 (5,8%) wel een toelichting, die inhoudt dat zij nog niet weten of zij al dan niet in Den Haag zullen zijn met de Nederlandse Veteranendag volgend jaar, en derhalve geen ja of nee hebben kunnen aankruisen.

"Prachtevenement!"

Vorig jaar was de oudste groep nog het vaakst van plan om volgend jaar naar Den Haag te komen, nu is dat opvallend genoeg de jongste groep. In deze groep met leeftijden van 20 tot en met 44 jaar is maar liefst 58,5% van plan om volgend jaar naar Den Haag te komen. Dit percentage ligt ruim boven het gemiddelde van de eerder genoemde 43,9% (zie figuur 8). Overigens blijkt jaarlijks uit deze enquête dat plannen lang niet altijd tot een daadwerkelijk bezoek leiden.

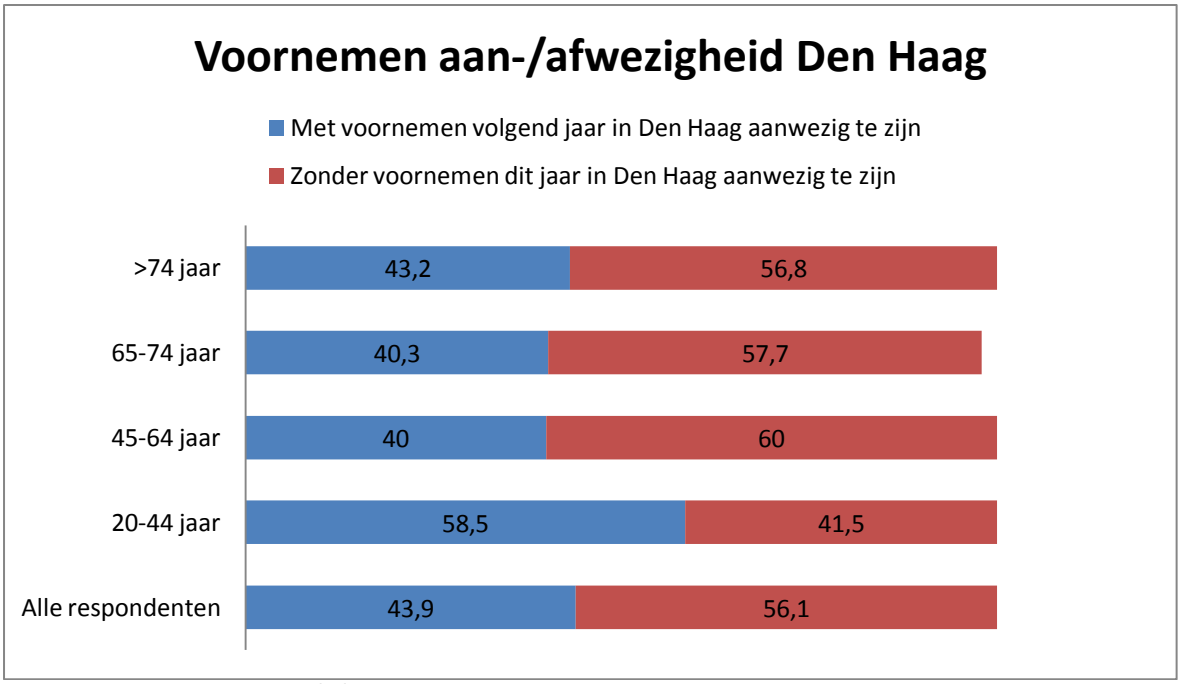

Figuur 8 Voornemen om aan- of afwezig te zijn op de Nederlandse Veteranendag in Den Haag in 2013

In totaal is er 274 keer een toelichting geschreven bij de vraag of men volgend jaar bij de Nederlandse Veteranendag in Den Haag aanwezig denkt te zijn. Het merendeel (147 / 36,9% van geheel responsbestand) bestaat uit uitleg waarom veteranen *niet* van plan zijn om naar Den Haag te komen volgend jaar. De meesten zeggen geen interesse of behoefte te voelen, omdat ze niet van massale bijeenkomsten houden, omdat zij zich (nog) geen veteraan voelen of omdat dat de dag hen niet zo aanspreekt. Anderen noemen de bezigheden die hen in de weg staan om te komen, zoals werk of vakantie. Ook geeft men soms aan Den Haag te ver te vinden, sommigen verkiezen daarom de regionale boven de landelijke dag. Verder zeggen sommige respondenten dat zij wel zouden willen, maar dat hun lichamelijke gezondheid niet toelaat dat zij naar Den Haag afreizen. Een derde van de respondenten (95 / 23,9% van geheel responsbestand) die een toelichting heeft geschreven bij deze vraag geeft in de toelichtingen aan waarom zij juist *wel* van plan zijn naar Den Haag te komen voor de Nederlandse Veteranendag in 2013. Redenen die onder meer genoemd worden zijn het weerzien van oud-collega's, dat men het een geweldige dag vindt of er nog nooit bij geweest is, maar het toch een keer wil meemaken. Verder hebben 23 respondenten (5,8%) weliswaar "ja" aangekruist bij deze vraag, maar geven ze in hun toelichting aan dat dit onder voorbehoud is. Het ligt bijvoorbeeld aan werk, vakantie en lichamelijke gezondheid of men het voornemen om te gaan ook echt waar kan maken. Ten slotte geven negen respondenten (2,3%) die "nee" aankruisten bij deze vraag in de toelichting aan wat hen van gedachte zou kunnen doen veranderen. Ook dit heeft meestal te maken met werk en gezondheid.

"Geen goed gevoel. Nooit van Nederland waardering gevoeld en dat komt niet nu opeens met een overdreven groot evenement."

"Hou niet van grote menigtes op pleinen / terreinen."

"Ver reizen en in Venlo is het goed."

"Door mijn ziekte en handicaps ben ik te afhankelijk van anderen, dus dat is gewoon geen haalbare kaart. Op=op."

"Omdat ik mij nog steeds verbonden voel met defensie."

"Ik hoor goede verhalen van collega's over het verloop van de dag en ik wil mijn dochter meenemen en laten zien."

"Gaan we weer gezellig bijkletsen en defilé lopen."

2.2.2 Lokale/regionale bijeenkomsten

Op de vraag of men aanwezig was bij lokale of regionale bijeenkomsten in het kader van de veteranendag, hebben 388 respondenten geantwoord. Van hen geven 114 personen, dat wil zeggen 29,4%, aan hier inderdaad bij aanwezig te zijn geweest. Dit percentage ligt iets hoger dan vorig jaar, toen dit 28,1% bedroeg.

"Vrijwilliger materiaalinzet bij veteranendagen Overijssel/Drenthe."

"Stadhuis, toespraken burgemeester v. Aartsen, MWO-drager kapitein Kroon."

Hoe ouder men is, hoe vaker men aangeeft de regionale of lokale bijeenkomst te hebben bijgewoond. Dit is een significant verband en te zien in figuur 9.

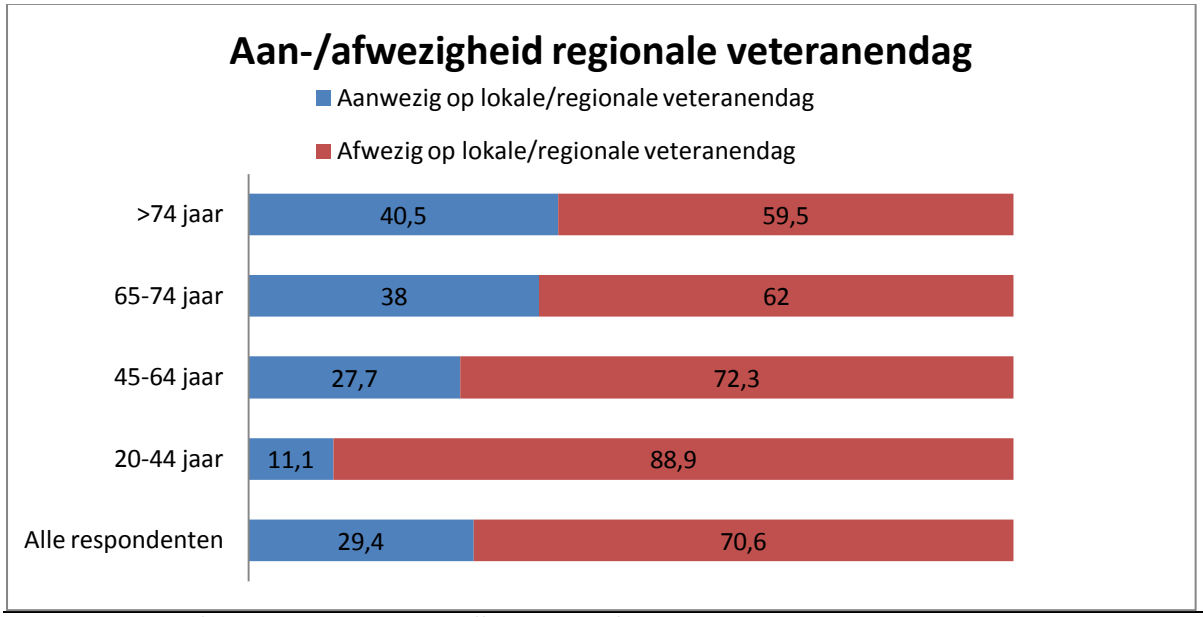

Figuur 9 Aan- en afwezigheidpercentages betreffende lokale of regionale veteranendagen over geheel responsbestand en per leetfijdsklasse

Door 114 respondenten is aangegeven in welke gemeente of regio zij de lokale veteranendag hebben bezocht. In totaal zijn er 88 gemeentes genoemd. Onder de meest genoemde gemeentes zijn Den Haag (4) en Den Helder (4).

"Ieder jaar bij de burgemeester in het stadhuis van Den Haag."

Van degenen die niet aanwezig waren op een lokale of regionale veteranendag, hebben 267 respondenten een reden voor hun afwezigheid gegeven. Sommigen van hen hebben meerdere redenen aangekruist, wat het totaal aantal genoemde redenen voor afwezigheid op deze lokale en regionale evenementen op 325 brengt. Hoe vaak welk antwoord gegeven is, is af te lezen in tabel 2.

"Mijn Libanon-periode heb ik in 1983 afgesloten. Heb daarna nog 1x een reünie in Assen bijgewoond. Ik voel nu geen behoefte meer om op wat voor manier dan ook terug te denken / komen op die tijd."

Tabel 2 Verdeling redenen afwezigheid lokaal/regionaal over geheel responsbestand

Reden	Aantal	Percentage
vakantie	63	19,4
werk / studie	56	17,2
voel mij (nog) geen veteraan	52	16,0
niet geïnteresseerd	49	15,1
in mijn eigen gemeente / regio is of wordt volgens mij geen bijeenkomst georganiseerd	40	12,3
invaliditeit / ziekte	17	5,2
aanwezigheid bij evenementen in Den Haag	14	4,3
ouderdom	1	0,3
woon in buitenland	1	0,3
anders, namelijk	32	9,8
Totaal	325	99,9

Net als bij de afwezigheid in Den Haag is vakantie de belangrijkste reden om niet aanwezig te zijn bij een lokale of regionale veteranendag. Na vakantie zijn werk of studie, het gevoel (nog) geen veteraan te zijn en gebrek aan interesse de meest genoemde redenen van afwezigheid.

Van de 32 respondenten die bij deze vraag de antwoordoptie ‘anders, namelijk…’ aan hebben gekruist, geeft de grootste groep (13 / 4%) aan andere verplichtingen te hebben gehad, waardoor ze de lokale veteranendag niet kon bijwonen. Een iets kleinere groep (11 / 3,4%) geeft aan dat zij zich niet thuis voelt op de lokale veteranendag of dat zij vindt dat het anders zou moeten. Ook in de geschreven algemene toelichting geeft een groep respondenten (25 / 6,3%) aan zich niet thuis te voelen op de veteranendag of dat het evenement hen niet aanspreekt. Verder zeggen een paar respondenten dat de dag in hun regio nog georganiseerd moet worden (3 / 0,9%).

“Vorige keer was ik de enige Afghanistan veteraan, geen binding met alle andere deelnemers.”

“Het is niet de bedoeling om te "shoppen" in de regio, waardoor een soort folkloristisch etaleren ontstaat.”

“29 september 2012 vindt in Boxtel de veteranendag plaats. Deze zal ik zeker gaan bezoeken.”

Per leeftijdsklasse ziet de verdeling van de antwoorden er als volgt uit (zie figuur 10).

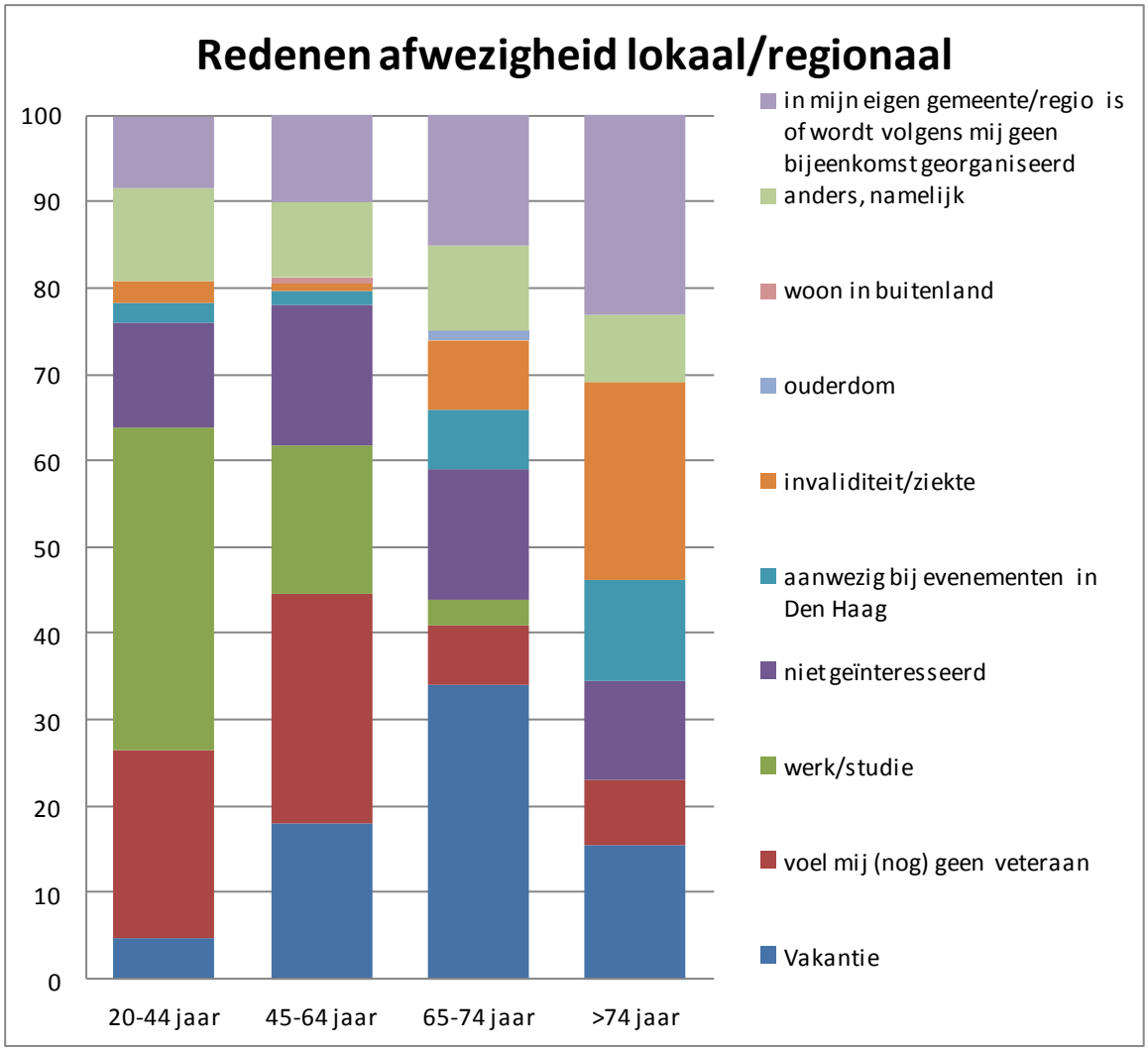

Figuur 10 Verdeling redenen afwezigheid lokaal/regionaal per leeftijdsklasse in %

Opvallend is dat naarmate de leeftijd van de groep toeneemt, het percentage respondenten dat denkt dat er niets in de eigen gemeente of regio wordt georganiseerd stijgt, net zoals dat vorig jaar het geval was. Voor de groep tussen 20 en 44 jaar is werk of studie de voornaamste reden om de lokale veteranendag niet bij te wonen (37,3%), net als dat de meest genoemde reden was in geval van afwezigheid op de Nederlandse Veteranendag in Den Haag. In de groep tussen 45 en 64 jaar geeft een groter percentage (26,5%) aan zich (nog) geen veteraan te voelen dan toen er naar de reden voor afwezigheid in Den Haag gevraagd werd. In de groep tussen 65 en 74 jaar is vakantie nog altijd de meest belangrijke reden om niet te gaan naar een lokale veteranendag (34%), net zoals dat de meest genoemde reden was om afwezig te zijn in Den Haag op 30 juni. Bij de oudste groep was de meest genoemde reden voor afwezigheid in Den Haag de aanwezigheid bij lokale veteranendagen. De door hen meest genoemde redenen om de lokale evenementen te missen is invaliditeit of ziekte (23,1%) en het vermoeden dat er in de regio niets georganiseerd wordt in het kader van de Nederlandse Veteranendag (23,1%).

Deze meest genoemde redenen per leeftijdsklasse komen vrijwel overeen met die van vorig jaar, behalve in de leeftijdsklasse van 45 tot en met 64 jaar. Vorig jaar was in deze groep werk en studie de meest genoemde reden om niet te gaan, nu steekt het gevoel (nog) geen veteraan te zijn er met kop en schouders bovenuit.

"1x geweest, zat tussen Indië-veteranen en dat zijn de echte."

In tabel 3 is af te lezen wat de meest genoemde gemeentes zijn waar volgens de respondent geen lokale bijeenkomst werd of wordt georganiseerd.

Tabel 3Meest genoemde gemeentes waar geen lokale bijeenkomst werd of wordt georganiseerd volgens de respondenten

Gemeente	Aantal maal genoemd
Den Helder	6
Heerhugowaard	2
Kampen	2

Opvallend is dat Den Helder zowel het meest genoemd is als gemeente waar men de lokale veteranendag bezocht heeft, als de gemeente waar niets georganiseerd werd. Waarschijnlijk heeft dit te maken met het feit dat de lokale veteranendag dit jaar tijdens de Marinedagen in Den Helder plaatsvond en er voor het eerst geen apart evenement werd georganiseerd.

"In Den Helder was er geen geld voor om een veteranendag te organiseren."

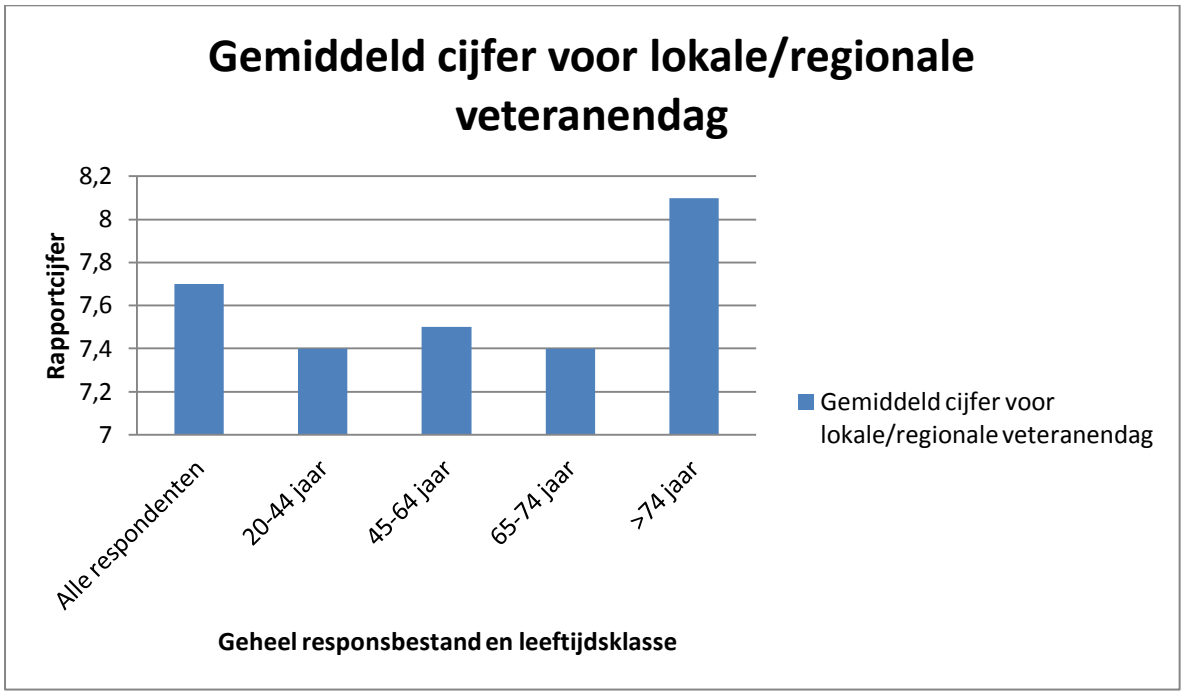

Figuur 11 Gemiddeld cijfer voor lokale/regionale veteranendag over geheel responsbestand en per leeftijdklasse

Dit jaar werd, in tegenstelling tot vorig jaar, de respondenten gevraagd een rapportcijfer te geven voor de lokale of regionale veteranendag. De 125 respondenten die op deze vraag antwoord gaven, waardeerden de lokale veteranendagen gemiddeld met een 7,7 (zie figuur 11). De oudste groep gaf de hoogste waardering van gemiddeld een 8,1. De andere drie groepen waardeerden de regionale dag ongeveer gelijk, zo rond de 7,4.

"Ik vind het uitstekend dat deze lokale dagen georganiseerd worden!!"

"Te weinig jonge veteranen. Dit ligt niet aan de organisatie."

"Ik kijk er altijd naar uit!"

Bij de vraag naar hun waardering voor de lokale dag hebben 78 respondenten een toelichting geschreven. Meer dan de helft van hen (44 / 11,1% van het gehele responsbestand) schrijft hier een onderbouwing van een positief oordeel. Negentien respondenten (4,8%) onderbouwen juist hun negatieve oordeel in de

"Goede, kleinschalige bijeenkomst gericht op veteranen zelf. Geen publieke manifestatie."

"Er is te weinig te zien of te doen, alleen toespraken en mogelijkheden tot praten met dienstmaten is er teveel."

geschreven toelichting. Een zestal respondenten (1,5%) beschrijft de inhoud van het lokale programma.

"Het evenement viel mij tegen omdat ik geen enkele bekende ontmoette."

Op de vraag of men van plan is om volgend jaar (weer) in eigen gemeente of regio bij (één van) deze bijeenkomsten of evenementen aanwezig te zijn, heeft 57,6% bevestigend geantwoord. Vorig jaar was dat ongeveer evenveel, namelijk 58%.

Van de 198 respondenten die deze vraag met *ja* beantwoorden, hebben er 126 een toelichting geschreven. Van hen geven er 37 (9,3% van geheel responsbestand) aan van plan te zijn om volgend jaar naar de regionale dag te komen, omdat zij daar mensen willen ontmoeten. Voor sommigen zijn dit oude bekenden, anderen zijn nieuwsgierig wie er in hun regio nog meer veteraan is en weer anderen willen graag hun verhaal delen met mensen met dezelfde soort ervaringen als zij. Verder zeggen 28 respondenten (7%) in hun toelichting het lokale programma erg leuk te vinden en daarom volgend jaar weer te willen komen. Een even grote groep veteranen heeft een toelichting geschreven die gaat over het belang van hun aanwezigheid op lokale of regionale veteranendagen. Zij vinden het van belang om hierbij aanwezig te zijn, omdat ze zich sterk verbonden voelen met de veteranenstatus en de maatschappelijke aandacht voor veteranen zeer belangrijk vinden.

"Om ingezetenen te ontmoeten die veteraan zijn waarvan ik niet het vermoeden had."

"Om lotgenoten te spreken."

"Ontvangst stadhuis was goed georganiseerd, professioneel en gewoon leuk om het meegemaakt te hebben."

"Ik vind het goed om lokale draagvlak te bevorderen ."

Van degenen die aangeven *niet* van plan te zijn volgend jaar naar een lokale of regionale veteranendag te komen, hebben 91 respondenten een toelichting geschreven. Bijna de helft van hen (44 / 11,1% van geheel responsbestand) geeft aan dat zij dit niet van plan is, omdat zij geen interesse heeft of er geen behoefte toe voelt. Soms geven respondenten hiervoor een reden, zoals het feit dat zij zich (nog) geen veteraan voelen of dat zij hun heil zoeken bij andere bijeenkomsten en derhalve geen behoefte hebben aan een regionale veteranendag. Verder zeggen 25 respondenten (6,3%) in hun toelichting dat het voor hen praktisch niet haalbaar is om naar de lokale dag te komen vanwege werk, vakantie of lichamelijke gesteldheid. Zeven respondenten (1,8%) geven aan geen bekenden te treffen op lokale dagen en daarom niet (meer) te komen naar dergelijke evenementen.

"Voel mij (nog) geen veteraan, voel me misplaatst op deze bijeenkomsten."

"Geen behoefte, spreek oud-collega's op andere manieren/evenementen."

"Heb weinig of geen ouwe makkers in eigen gemeente."

In figuur 12 is te zien hoe dit voornemen is verdeeld per leeftijdsklasse. Vorig jaar liep het percentage dat het voornemen had volgend jaar bij een lokale of regionale veteranendag te zijn nog gestaag op per leeftijdsklasse, met een verschil van 27% tussen de jongste en de oudste groep. Nu is te zien dat de percentages elkaar niet veel meer ontlopen en de groep van 45 tot en met 64 jaar het minst vaak het voornemen heeft om te komen. In vergelijking met vorig jaar is het voornemen in de oudste groep om volgend jaar te komen gedaald met zo'n 16%, terwijl in de jongste groep het voornemen om volgend jaar present te zijn met hetzelfde percentage is toegenomen. Voor de overige twee leeftijdsklassen blijft het voornemen om volgend jaar aanwezig te zijn ongeveer gelijk.

"Ik verheug me altijd op het weerzien van mijn kennissen en vrienden."

"Omdat het mij veel doet."

"Toch weer het 'gevoel' overbrengen aan kinderen en partner."

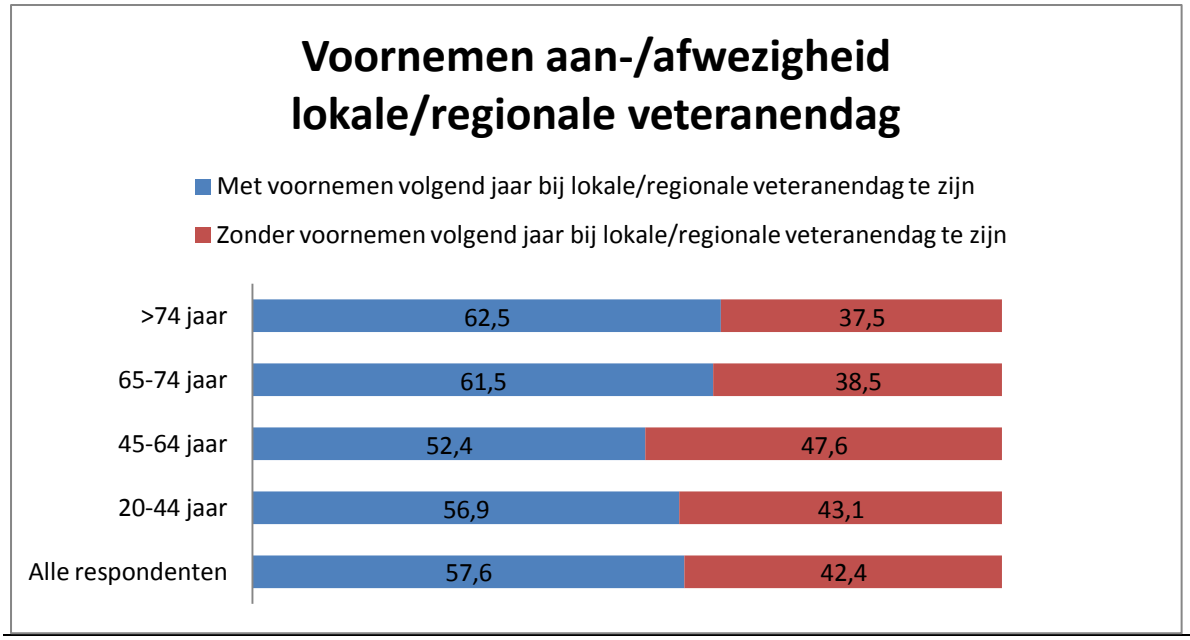

Figuur 12 Voornemen aan-/afwezigheid lokale/regionale veteranendag voor 2013 over geheel responsbestand en per leeftijdsklasse in %

2.2.3 Media

In diverse media is aandacht geschonken aan de Nederlandse Veteranendag. Een aantal vragen in de enquête is er daarom op gericht het gebruik van en de waardering voor de media onder de veteranen vast te stellen. Allereerst is gevraagd of men de Nederlandse Veteranendag 2012 geheel of gedeeltelijk via de media heeft gevolgd. Vervolgens is gekeken naar de waardering voor de *hoeveelheid* aandacht die diverse media in 2012 aan de Nederlandse Veteranendag hebben besteed, en daarna naar de waardering voor *de manier waarop* zij dat gedaan hebben. In beide vragen is apart gevraagd naar de waardering voor verschillende soorten media, namelijk de geschreven media, de televisie, de radio en de online media.

Op de vraag of de respondent het programma van de Nederlandse Veteranendag via de media (via rechtstreekse uitzendingen, dan wel via journaaluitzendingen op televisie en/of radio) heeft gevolgd, hebben 392 respondenten antwoord gegeven. Van hen hebben 100 respondenten (25,5%) bevestigend geantwoord, 135 (34,4%) personen hebben aangegeven het gedeeltelijk gevolgd te hebben en 157 respondenten (40,1%) hebben het in het geheel niet gevolgd. Deze verdeling komt op ongeveer hetzelfde neer als vorig jaar.

> *"Niet in de gelegenheid iets te ontvangen via radio of TV (was buiten Nederland)."*

Bij deze vraag hebben 121 personen (30,4% van geheel responsbestand) hun antwoord toegelicht. In totaal gaven 69 personen (17,3%) hierin aan welk medium zij hebben gebruikt om de veteranendag te volgen of in welk programma zij de veteranendag voorbij zagen komen, zoals het journaal op TV of de website van uitzendinggemist.nl. Verder leggen 31 personen (7,8%) uit waarom zij niets hebben gevolgd. Dit komt bijvoorbeeld doordat zij verhinderd waren, geen interesse hadden of zelf aanwezig waren in Den Haag. Tevens leggen dertien respondenten (3,3%) in hun toelichtingen uit waarom ze de dag wél via de media gevolgd hebben. Ten slotte geven vijf respondenten (1,3%) precies aan welk onderdeel van de dag ze in de media hebben gevolgd en geven drie respondenten in deze toelichting al hun inhoudelijke oordeel over de mediareportages.

> *"Was op Malieveld. Geen TV of radio daar."*

> *"Blijft toch wel een bepaalde aantrekkingskracht te hebben of je nog oude bekenden ziet."*

In figuur 13 is te zien hoe de antwoorden wat betreft het al dan niet volgen van de veteranendag in de media per leeftijdsklasse zijn verdeeld.

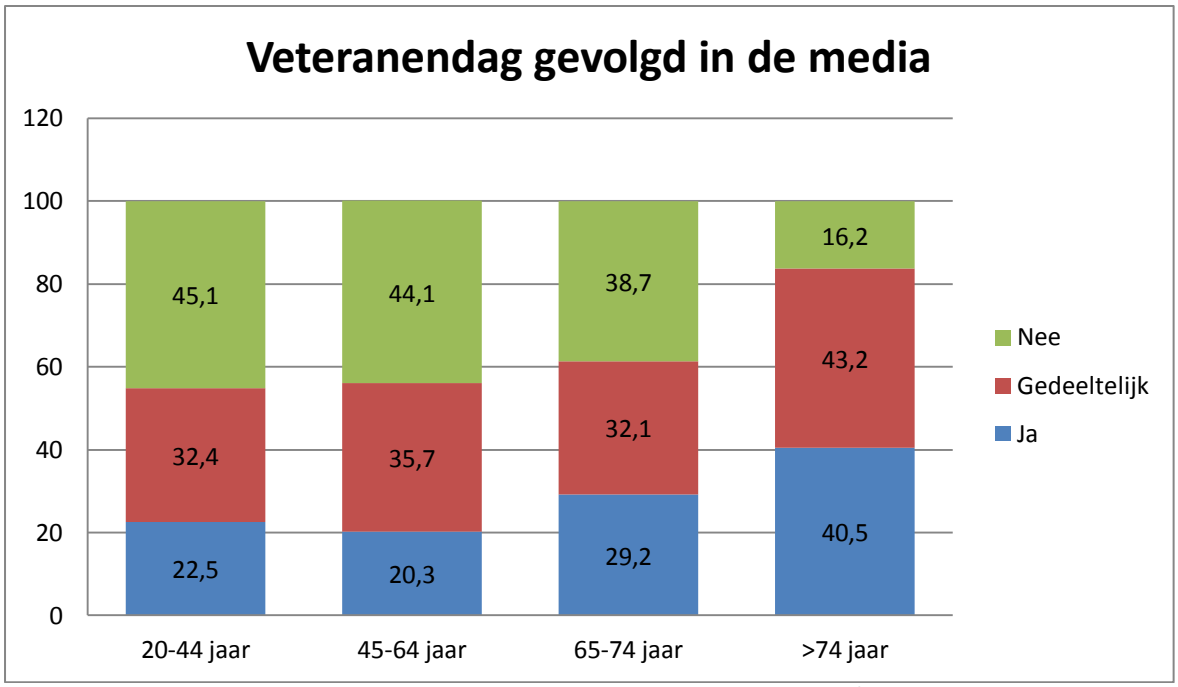

Figuur 13 Percentages respondenten veteranendag gevolgd in de media per leeftijdsklasse

Opvallend is het kleine percentage in de oudste groep die zegt de veteranendag helemaal niet in de media te hebben gevolgd. Bij de drie jongere groepen ligt dit percentage veel hoger. Dit komt overeen met de resultaten van vorig jaar. Er kan dus geconcludeerd worden dat de oudste groep respondenten meer geïnteresseerd lijkt in de berichtgeving over de veteranendag in de media of hiervoor makkelijker tijd kan vrijmaken dan de jongere generaties.

Bij de waarderingsvragen over de media werden zes antwoordmogelijkheden gegeven: Slecht (1); Matig (2); Neutraal (3); Goed (4), Uitstekend (5) en Niet Gevolgd. De laatste optie is dit jaar voor het eerst toegevoegd aan deze vraag, aangezien vorig jaar bleek dat veel mensen die het niet gevolgd hadden de neiging hadden “neutraal” in te vullen, wat uiteraard consequenties kon hebben voor de gemiddelde waardering. Deze gemiddelde waardering is berekend door een gemiddelde uit te rekenen op de vijfpuntsschaal, met 1 als laagste en 5 als hoogste score.

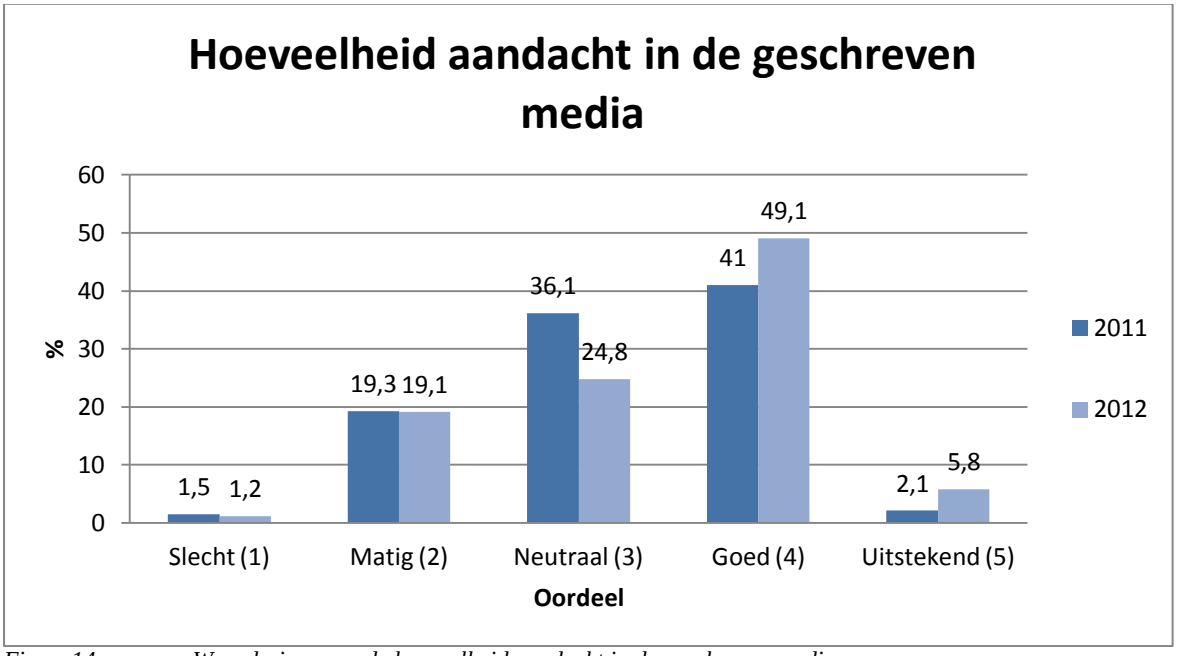

Figuur14 Waardering voor de hoeveelheid aandacht in de geschreven media

Er hebben 56 respondenten (14,1% van geheel responsbestand) aangegeven de geschreven media niet te hebben gevolgd. Zoals te zien is in figuur 14, vindt in vergelijking met vorig jaar een hoger percentage de hoeveelheid aandacht in de geschreven media goed of zelfs uitstekend. Een lager percentage heeft neutraal ingevuld, maar dit kan verklaard worden door het toevoegen van de optie 'niet gevolgd.' Doordat er een hoger percentage met goed of uitstekend heeft geoordeeld, is de gemiddelde waardering gestegen ten opzichte van vorig jaar: op een schaal van 1 (slecht) tot 5 (uitstekend) was de gemiddelde score in 2011 3,2; nu is dat 3,4.

De gemiddelde waarderingen per leeftijdsklassen ontlopen elkaar niet veel. Opvallend is dat de oudste groep, die vorig jaar nog het meest negatief over de geschreven media oordeelde, nu de hoogste gemiddelde waardering geeft van een 3,6.

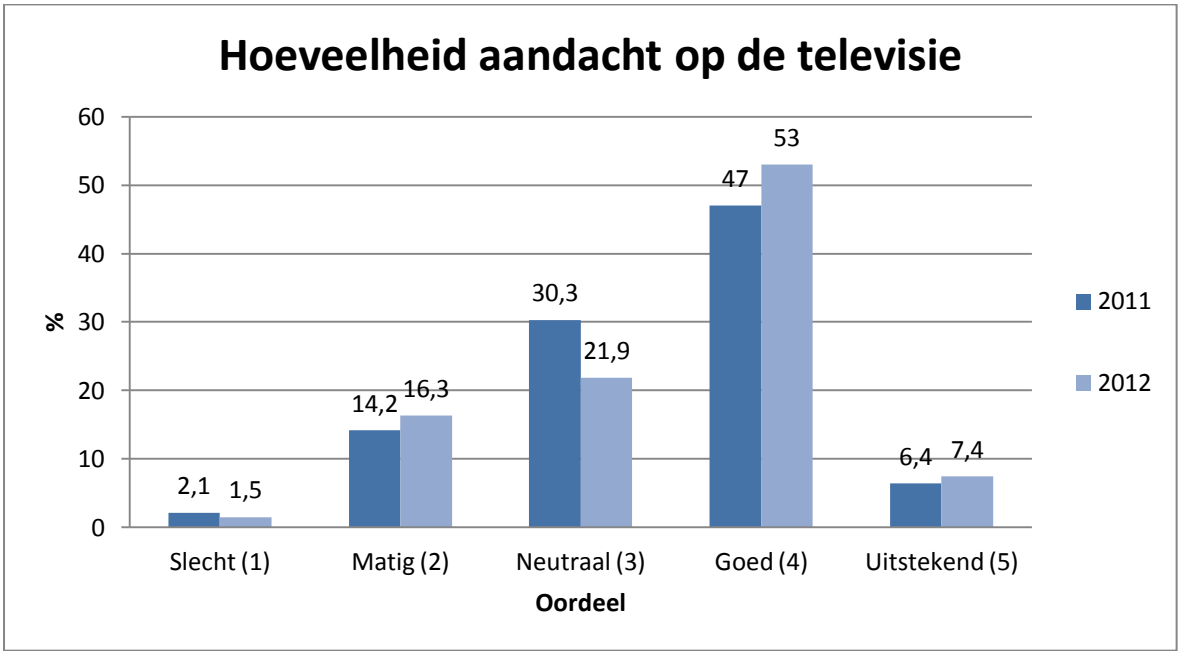

Figuur 15 Waardering voor de hoeveelheid aandacht op de televisie

Er hebben 38 respondenten (9,5% van geheel responsbestand) aangegeven de verslaggeving op televisie niet te hebben gevolgd. Als we naar de verdeeldheid van de overige 338 antwoorden kijken, valt op dat een hoger percentage dan vorig jaar de verslaggeving op de televisie als goed beoordeelt (zie figuur 15). Dit heeft een kleine weerslag op de gemiddelde waardering die een tiende hoger is dan vorig jaar (3,5 ten opzichte van 3,4 in 2011).

Verschil in gemiddelde waardering tussen de verschillende leeftijdsklassen is er nauwelijks. Dit in tegenstelling tot vorig jaar, toen de groep van boven de 74 jaar nog veel minder positief oordeelde over de hoeveelheid aandacht op televisie dan de jongere drie groepen.

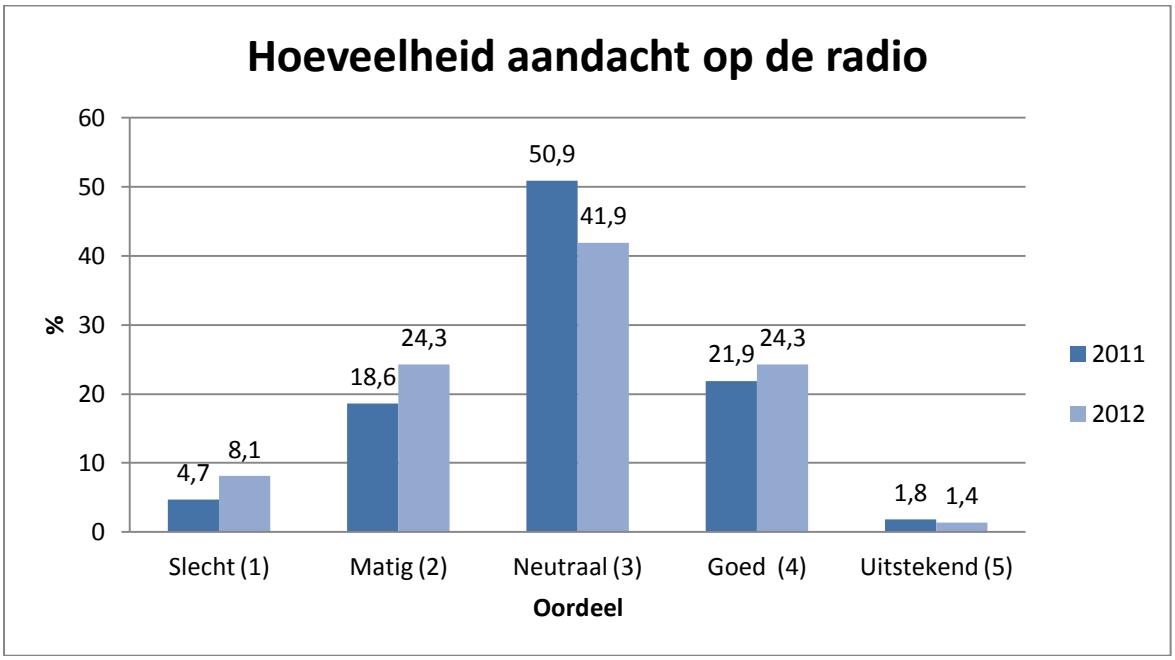

Figuur 16 Waardering voor de hoeveelheid aandacht op de radio

Er hebben 188 respondenten (47,2% van geheel responsbestand) aangegeven de verslaggeving over de Nederlandse Veteranendag via de radio niet beluisterd te hebben. Wanneer gekeken wordt naar de respondenten die het wel hebben gevolgd en hun waardering hiervoor hebben gegeven, valt op dat een hoger percentage dan vorig jaar ‘slecht’ of ‘matig’ heeft aangekruist (zie figuur 16). Doordat het percentage dat ‘goed’ aankruiste ook iets hoger ligt dan in 2011, heeft dat geen effect op de gemiddelde waardering voor de hoeveelheid aandacht voor de Nederlandse Veteranendag op de radio: die is gelijk aan vorig jaar (2,9).

Wederom lopen de gemiddelde waarderingen per leeftijdsklasse niet veel uiteen. Waar de oudste groep vorig jaar nog het meest negatief stond tegenover de hoeveelheid aandacht op de radio, zit deze groep nu precies op het gemiddelde en scheelt hun waardering (2,9) maar één tiende van die van de andere drie leeftijdsklassen (van jong naar oud respectievelijk 2,8; 3,0; 2,8).

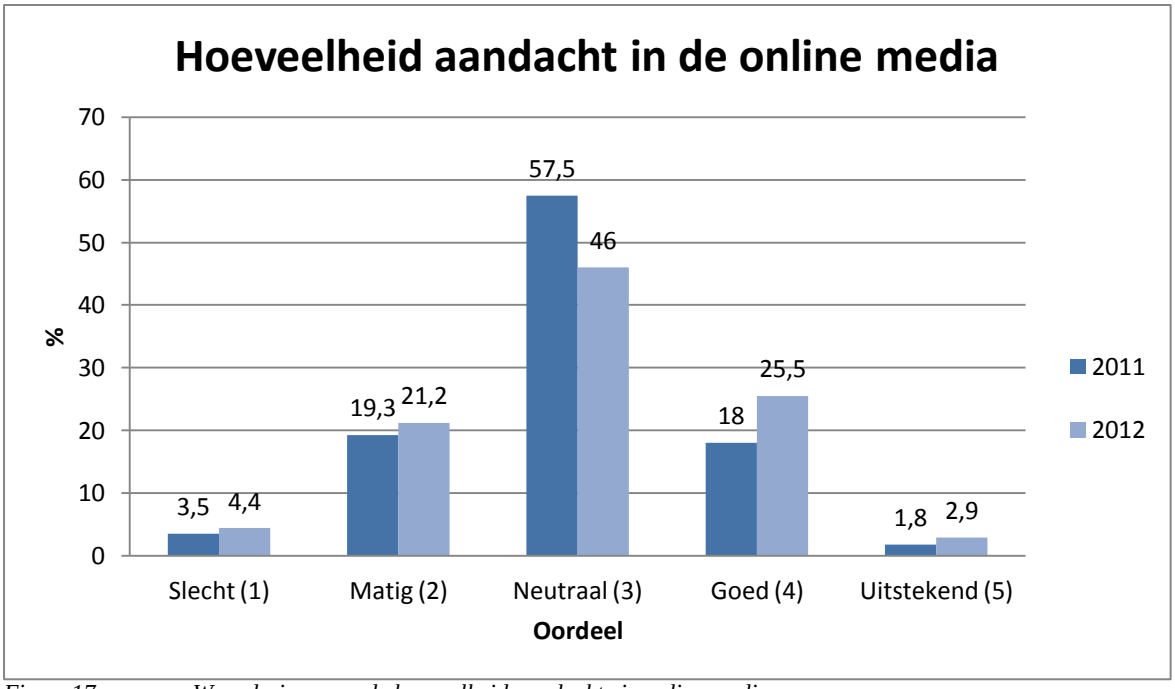

Figuur17 Waardering voor de hoeveelheid aandacht via online media

Maar liefst 228 respondenten (57,3% van geheel responsbestand) hebben aangegeven de berichten over veteranendag online op nieuwssites en sociale media niet gevolgd te hebben. De resterende 137 respondenten geven eenzelfde gemiddelde waardering voor hoeveelheid aandacht op de online media als vorig jaar (3,0). Vorig jaar daalde de gemiddelde waardering voor online media nog naarmate men ouder werd, dit jaar niet. De groep van 65 tot en met 74 jaar waardeert opvallend laag met een 2,6; terwijl de overige leeftijdsklassen rond de 3,1 scoren.

Er hebben 38 respondenten een toelichting geschreven bij de vraag over de hoeveelheid aandacht die de verschillende media aan de Nederlandse Veteranendag besteedden. Achttien van hen hebben een toelichting geschreven die daadwerkelijk over de hoeveelheid aandacht in de media gaat. Van hen vinden negen respondenten (2,3% van geheel responsbestand) de hoeveelheid aandacht nog niet genoeg. Zes van hen (1,5%) vinden dat het steeds beter wordt qua media-aandacht. Vijf respondenten (1,3%) vinden de hoeveelheid aandacht voldoende. Slechts één respondent (0,3%) vindt de hoeveelheid aandacht van de media voor veteranendag teveel.

"Veel te weinig aandacht. En als er aandacht is dan vaak voor psycho-traumatische gevallen."

"Naar mijn idee wordt de aandacht in de media per jaar meer en beter."

Samenvattend kan gezegd worden dat de gemiddelde waarderingen voor de hoeveelheid aandacht van de radio en online media niet verschillen met die van vorig jaar. De radio en de online media zijn van de vier mediavormen ook het minst vaak door de respondenten gevolgd. De waarderingen voor de hoeveelheid aandacht van geschreven media en televisie liggen hoger dan in 2011.Dat komt doordat men vaker 'goed' of 'uitstekend' geantwoord heeft. Verder valt op dat de gemiddelde waarderingen van de verschillende leeftijdsklassen minder ver uit elkaar liggen dan vorig jaar. Was het in 2011 nog de oudste groep die op elk onderdeel het minst positief oordeelde, nu geeft de oudste groep soms de hoogste waardering of in ieder geval rond het gemiddelde. Leeftijd lijkt dus minder uit te maken voor de beoordeling van de hoeveelheid aandacht voor de Nederlandse Veteranendag in de media dan de resultaten van vorig jaar deden vermoeden.

"Ik heb het idee dat de laatste tijd sowieso meer aandacht aan de veteranen wordt besteed."

Vervolgens is de waardering voor de manier waarop diverse media aandacht schonken aan de Nederlandse Veteranendag uitgevraagd.

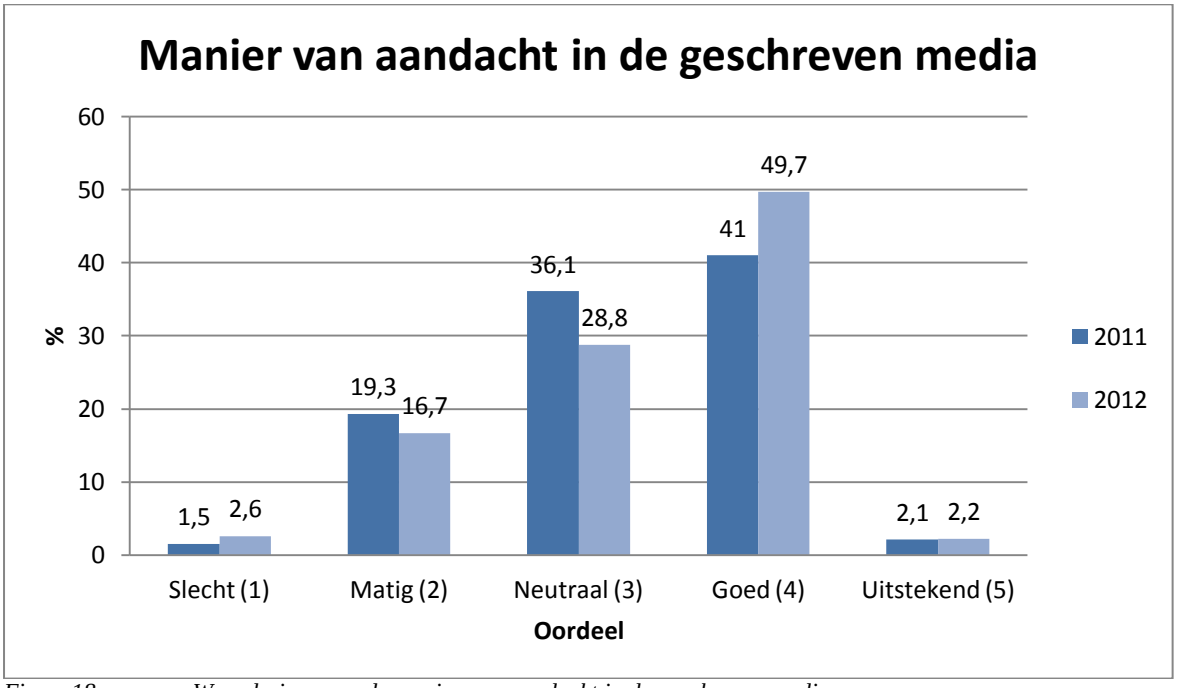

Figuur18 Waardering voor de manier van aandacht in de geschreven media

Door 66 personen (16,6% van geheel responsbestand) is bij de vraag over de manier van aandacht in de geschreven media aangegeven dat zij dit niet gevolgd hebben. De resterende 312 respondenten die deze vraag hebben beantwoord, waarderen de manier van aandacht in de geschreven media met een gemiddelde score van 1 (slecht) tot 5 (uitstekend) met een 3,3; een tiende hoger dan vorig jaar. Deze verhoging komt doordat een hoger percentage de manier van aandacht in de geschreven media als goed heeft beoordeeld (zie figuur 18).

De oudste en de jongste groep zijn het meest positief over de manier van aandacht in de geschreven media (beiden een gemiddelde score van 3,4). De groep van 45 tot en met 64 jaar is het minst positief met een gemiddelde waardering van 3,1.

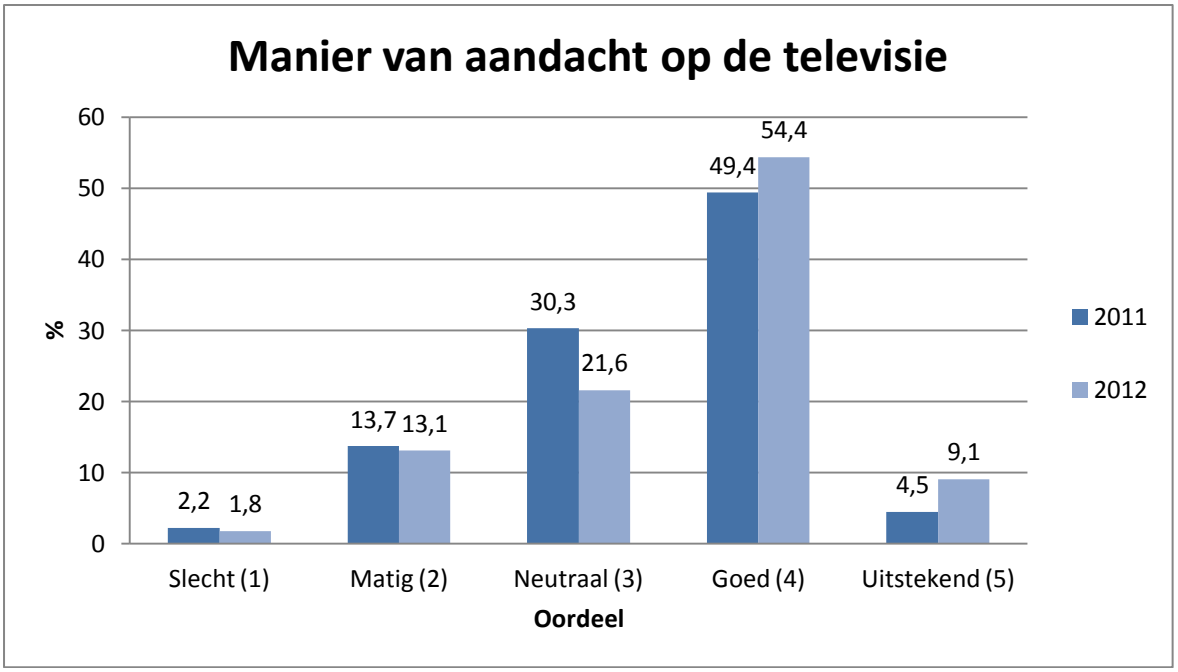

Figuur 19 Waardering voor de manier van aandacht op de televisie

Door 55 respondenten (13,8% van geheel responsbestand) is aangegeven dat zij de manier waarop de televisie aandacht besteedde aan de Nederlandse Veteranendag niet hebben gevolgd. De resterende 329 personen die deze vraag hebben beantwoord, geven een gemiddelde waardering van 3,6. Deze waardering ligt twee tienden hoger dan vorig jaar, doordat het percentage dat 'goed' heeft geantwoord omhoog is gegaan en het percentage dat 'uitstekend' heeft geantwoord is verdubbeld (zie figuur 19).

"Ik weet niet meer welke zender via UPC maar de maand juni in thema veteranen was perfect (nostalgienet)."

De gemiddelde waarderingen in de verschillende leeftijdsgroepen ontlopen elkaar niet noemenswaardig veel. Terwijl vorig jaar de oudste groep nog beduidend minder positief was over de manier van aandacht op televisie dan de andere drie groepen, verschilt hun gemiddelde waardering nu nauwelijks van de andere drie groepen.

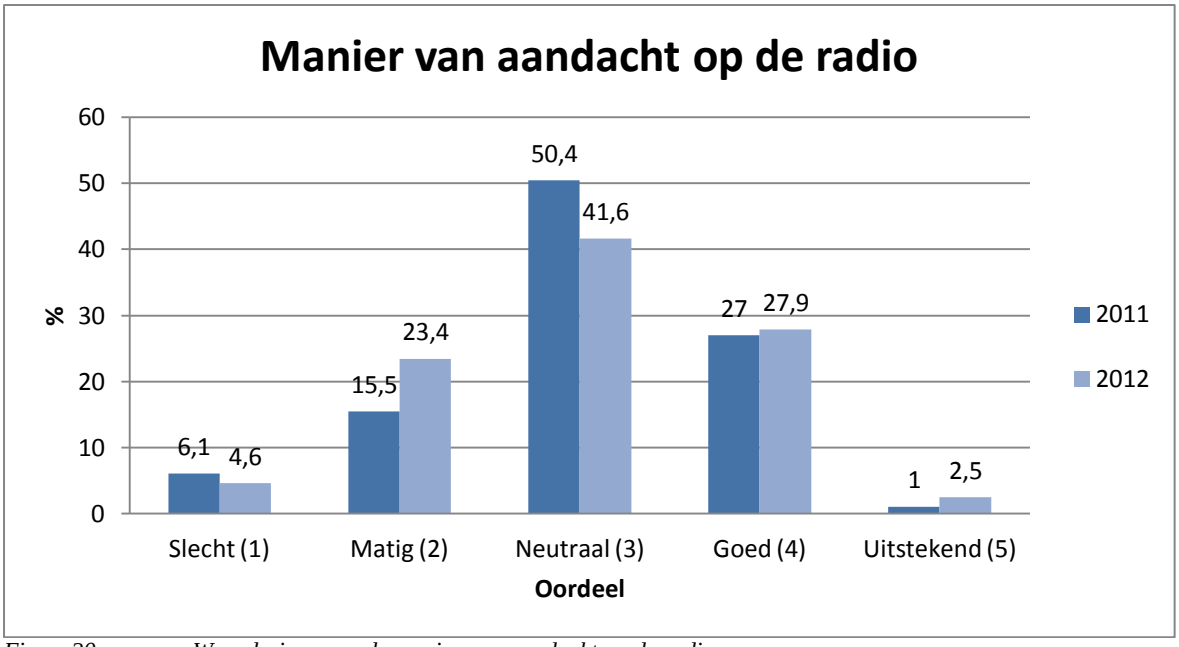

Figuur20 Waardering voor de manier van aandacht op de radio

In totaal hebben 178 respondenten (44,7% van geheel responsbestand) aangegeven de manier waarop de radio aandacht besteedde aan de Nederlandse Veteranendag niet gevolgd te hebben. De overige 197 respondenten die antwoord hebben gegeven op deze vraag geven een gemiddelde waardering van een 3,0. Deze waardering is gelijk aan die van vorig jaar, ondanks dat er een stijging is opgetreden in het percentage dat 'matig' heeft geantwoord. Dit kan wellicht verklaard worden door de lichte stijging in de percentages van de antwoorden 'goed' of 'uitstekend.'

De oudste groep met respondenten van boven de 74 jaar geven gemiddeld de hoogste waardering aan de radio (3,2). Daarna de groep tussen de 45 en 64 jaar (3,1), de groep tussen 20 en 44 jaar (3,0) en de groep tussen de 65 en 74 jaar (2,8). Dit is opvallend, omdat vorig jaar de oudste groep de manier van aandacht op de radio nog met een halve punt minder waardeerde dan de andere drie groepen.

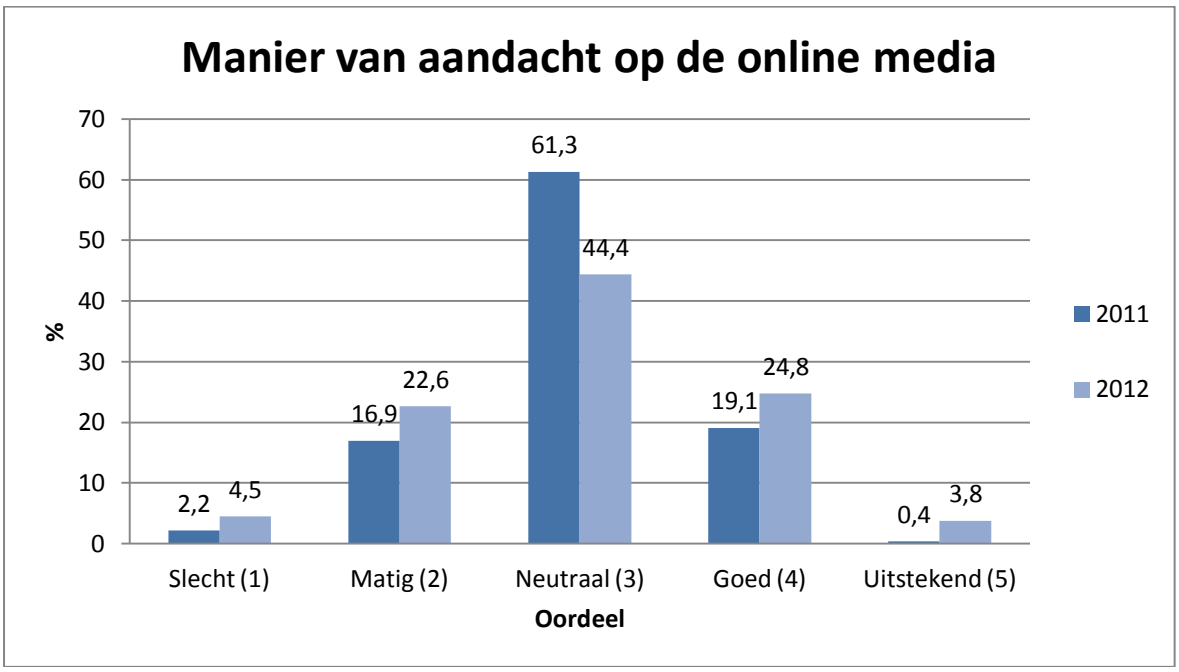

Figuur 21 Waardering voor de manier van aandacht op de online media

Van de 367 respondenten die antwoord hebben gegeven op de vraag over de manier van aandacht op de online media, hebben er 234 (58,8% van geheel responsbestand) aangegeven de online media niet te hebben gevolgd. De resterende 133 respondenten geven de manier van aandacht op de online media gemiddeld een waardering van 3,0; hetzelfde cijfer als vorig jaar.

De oudste groep respondenten waardeert gemiddeld gezien wederom het hoogst (3,2). De groepen tussen 20 en 44 jaar en tussen 45 en 64 jaar zitten rond het gemiddelde (respectievelijk 3,1 en 3,0). En de groep tussen 65 en 74 jaar waardeert opnieuw het laagst (2,8).

In totaal hebben 42 respondenten een toelichting geschreven bij de vraag over de manier waarop de media aandacht hebben besteed aan de Nederlandse Veteranendag. Achttien van hen (4,5% van geheel responsbestand) lichten hierin een negatief oordeel verder toe. Vijftien van hen (3,8%) schrijven juist een toelichting op hun positieve oordeel. Verder lichten vijf van hen (1,3%) toe waarom zij niets gevolgd hebben, omdat ze bijvoorbeeld andere verplichtingen hadden of omdat zij simpelweg geen interesse hadden.

“Teveel, te dik erop gelegd van bovenaf: we zullen je waarderen.”

“Positieve toonzetting bij de berichten.”

Wanneer deze resultaten betreffende de manier waarop aandacht is besteed aan de Nederlandse Veteranendag door verschillende media met vorig jaar vergeleken worden, valt op dat net als bij de resultaten over de hoeveelheid aandacht de gemiddelde scores bij geschreven media en televisie iets omhoog gegaan zijn en voor de radio en de online media gelijk gebleven zijn. De radio en online media zijn het vaakst van alle onderdelen niet gevolgd. Deze mediaonderdelen leven dus niet erg bij veteranen. Verder valt op dat de oudste groep vorig jaar nog het minst positief oordeelde over elk onderdeel en nu het meest positief blijkt te zijn. Wellicht heeft dit te maken met het feit dat de antwoordoptie ‘niet gevolgd’ is toegevoegd. Het kan natuurlijk ook zijn dat de oudste groep de manier van verslaglegging echt beter vindt dan vorig jaar.

“Teveel aandacht voor de "slachtoffers", te weinig voor het maatschappelijk belang van acties en te weinig aandacht voor de kwaliteiten van de uitzendingen en voor persoonlijke heldenverhalen.”

2.2.4 Erkenning en waardering

Dit jaar is er, net als vorig jaar, gevraagd naar de mate waarin volgens de respondenten de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan. Op deze vraag hebben 375 respondenten antwoord gegeven, 23 veteranenpashouders hebben de vraag dus overgeslagen. De antwoorden zijn af te lezen in figuur 21. In deze figuur is tevens een vergelijking met de antwoorden van vorig jaar gemaakt.

"If you don't use it (De Veteranendag), you will lose it (De publieke erkenning en belangstelling)."

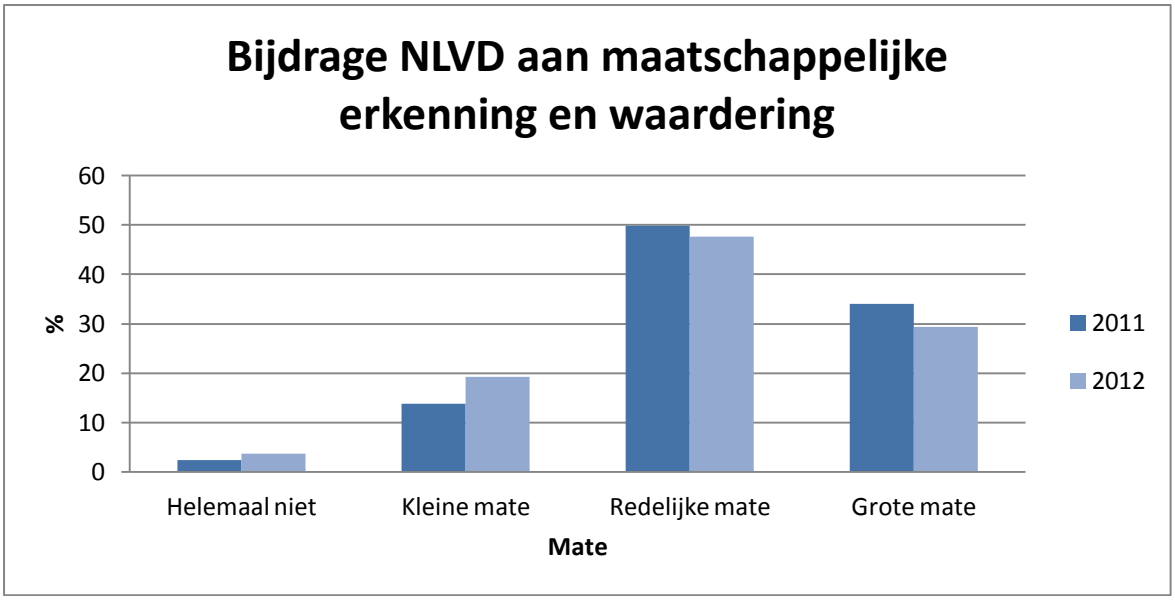

Figuur 22 Mate waarin volgens de respondenten de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan

Zoals te zien is in figuur 22, heeft een groter percentage dan vorig jaar 'kleine mate' of 'helemaal niet' geantwoord, terwijl de percentages die 'grote' of 'redelijke mate' hebben geantwoord zijn afgenomen. Er is dus een daling opgetreden in de mate waarin de deelnemers aan de enquête denken dat de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan maatschappelijke erkenning en waardering. Desondanks is het percentage dat van mening is dat de Nederlandse Veteranendag redelijk tot veel bijdraagt aan hun erkenning en waardering nog altijd 77%.

"Na 50 jaar ervaring is mij gebleken dat door bemoeienis van belangenorganisaties en politiek wel veel verbeteringen zijn ontstaan, maar dat het merendeel van ons volk niet of nauwelijks is geïnteresseerd in historische onderwerpen en zeker niet in persoonlijke zaken van militairen."

Net als vorig jaar heeft in de oudste klasse niemand de antwoordoptie 'helemaal niet' aangekruist. Zij zijn in vergelijking met de drie jongere groepen het meest overtuigd van de positieve relatie tussen de Nederlandse Veteranendag en maatschappelijke erkenning en waardering voor veteranen.

Er hebben 104 respondenten een toelichting bij deze vraag geschreven. Ongeveer een derde hiervan (34 / 8,5% van geheel responsbestand) zegt in de toelichting waarom de Nederlandse Veteranendag een goede manier is om meer erkenning en waardering in de maatschappij te creëren. Een iets kleinere groep van 30 respondenten (7,5%) vindt juist dat de veteranendag helemaal niet bijdraagt aan meer maatschappelijke erkenning, omdat het niet genoeg leeft onder bevolking of omdat het niet de juiste manier is om erkenning en waardering te vragen. Verder geven vijftien respondenten (3,7%) die een toelichting bij deze vraag hebben geschreven aan waarom de maatschappelijke erkenning en waardering zo belangrijk is. Eveneens vijftien respondenten (3,7%) geven aan dat de erkenning merkbaar groeit of nog moet groeien. Ten slotte geeft een vijftal respondenten (1,3%) in de toelichting aan dat de mate waarin de

"Belangrijk dat men op de hoogte blijft, ook voor mensen die nu uitgezonden worden."

"Nu is eens zichtbaar wat een groot aantal mensen is uitgezonden naar welke gebieden. In plaats van alleen de negatieve publiciteit tijdens uitzendingen."

"Vermaak en show is niet hetzelfde als erkenning en waardering."

"Er komt ieder jaar meer belangstelling volgens mij."

"Indien het dus nog meer en duidelijker in de verschillende media komt, komt er ook meer waardering en respect."

Nederlandse veteranendag de maatschappelijke erkenning en waardering beïnvloedt afhangt van de media-aandacht voor het evenement.

Dit jaar is voor het eerst een vraag toegevoegd over in welke mate de veteranenpashouder zich persoonlijk meer gewaardeerd en erkend voelt door de Nederlandse Veteranendag. In de vorige alinea's is omschreven hoe men dacht dat de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan meer algemene maatschappelijke erkenning en waardering voor 'de' veteraan, nu gaat het erom in hoeverre de respondent zich als individu meer erkend en gewaardeerd voelt door de veteranendag. In figuur 22 is af te lezen hoe op deze vraag geantwoord is door 369 respondenten.

"De kleine groep die weet dat ik "veteraan" ben heeft geen happening nodig om mij als mens te waarderen (hoop ik)."

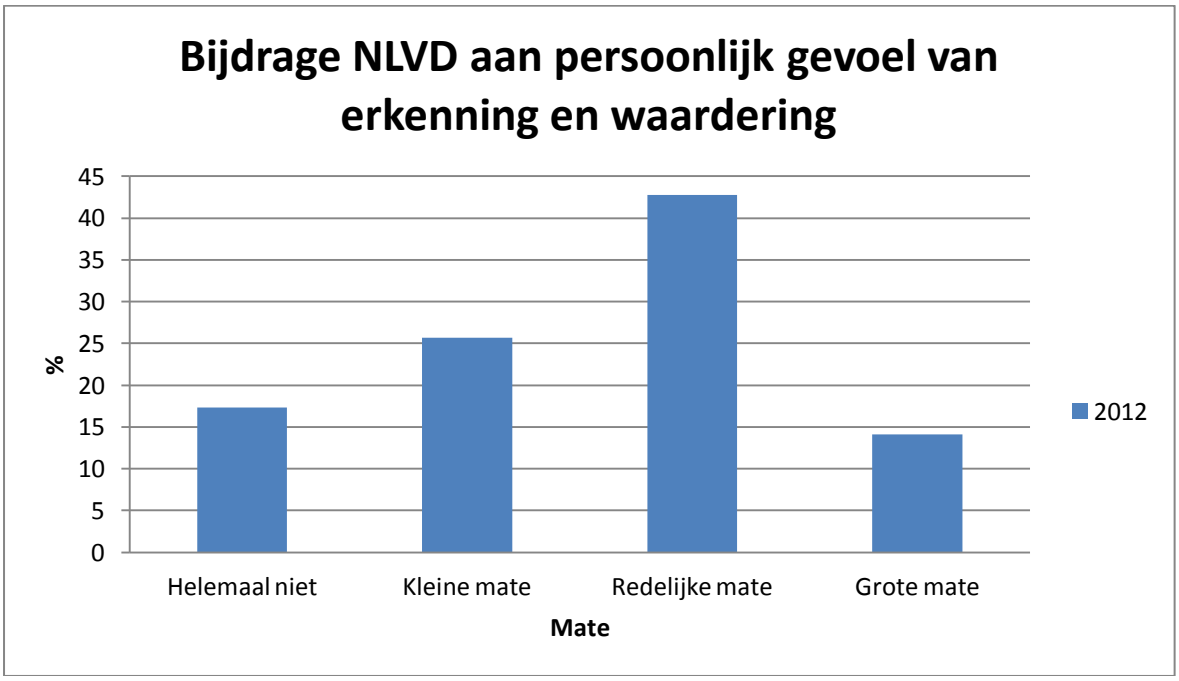

Figuur 23 Mate waarin volgens de respondenten de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan persoonlijk gevoel van erkenning en waardering

Wanneer we de antwoorden uit figuur 23 vergelijken met die uit figuur 22, valt op dat op dat bij deze vraag veel vaker in 'kleine mate' of 'helemaal niet' is geantwoord. 'Redelijke mate' of 'grote mate' is minder vaak gekozen. De veteranenpashouders die meededen aan deze enquête hebben dus het gevoel dat de dag meer bijdraagt aan maatschappelijke erkenning en waardering *in het algemeen*, dan dat de dag bijdraagt aan meer erkenning en waardering voor hun *persoonlijk*. Desondanks voelt 82,6% zich in meer of mindere mate door de organisatie van de Nederlandse Veteranendag meer gewaardeerd.

"Wel door ex-collega's maar niet of weinig gewaardeerd door de maatschappij, men denkt ach wat wil die oude man toch."

De antwoorden in de leeftijdsklassen ontlopen elkaar niet veel. De oudste en de jongste leeftijdsklassen geven het minst vaak aan dat de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan meer erkenning en waardering voor hun persoonlijk, terwijl de klasse tussen 45 en 64 jaar dit het vaakst aangeeft.

"Ik zoek het ook niet op, ben blij dat m'n familie trots op me is, de rest kan me niet schelen."

"Ik ben er trots op en voel me op de Veteranendag ook door anderen gewaardeerd."

Er hebben 88 respondenten een toelichting geschreven bij deze vraag. Een grote groep van hen (29 / 7,3% van geheel responsbestand) schrijft dat de veteranendag zeker bijdraagt aan meer persoonlijke erkenning en waardering, dat zij de extra aandacht waarderen en geeft aan waaraan ze merken dat erkenning en waardering toeneemt door de Nederlandse Veteranendag. Een bijna net zo grote groep (27 / 6,8%) schrijft persoonlijk geen behoefte te hebben aan (meer) erkenning en waardering. Van deze groep zegt het grootste gedeelte deze behoefte niet te voelen, omdat zij zich geen veteraan voelen. Anderen zeggen al genoeg te hebben aan de waardering van hun naaste omgeving of oude maten. Verder schrijven 21 respondenten (5,3%) in hun toelichting dat de Nederlandse bevolking (nog) te weinig belangstelling heeft voor veteranen in het algemeen en de veteranendag in het bijzonder. Een aantal van hen geeft aan wel van een bepaalde groep als oude maten of naaste omgeving waardering te ontvangen, maar niet van de maatschappij, terwijl zij dat wel zou willen.

"Veteranendag is een goed initiatief, maar ik heb niet zo'n behoefte aan meer waardering. Je doet als (dienstplichtig) militair gewoon wat je hoort te doen."

"Door in gesprek te gaan op zo'n dag ontstaat een wederzijds begrip en wordt er regelmatig de waardering uitgesproken voor het werk wat je gedaan hebt."

"Een groot deel van de Nederlandse bevolking heeft nog steeds geen idee wat men doet / doormaakt tijdens uitzending."

2.2.5 Suggesties voor verbetering

In de enquête is gevraagd naar wat de veteranenpashouders misten tijdens de Nederlandse Veteranendag. Met andere woorden, er is gevraagd of zij een element aan de dag toegevoegd zouden willen zien. Veel respondenten hebben geantwoord dat zij niets toegevoegd zouden willen zien en dat de dag in de huidige opzet voldoet. Anderen schrijven graag meer aandacht te willen voor bepaalde groepen veteranen, voor bepaalde onderwerpen of voor de veteraan in het algemeen. Ook werden er praktische verbeterpunten aangedragen, zoals een andere datum, locatie, logistieke organisatie en het invoeren van een vrije dag voor veteranen of voor iedere Nederlander.

"Zolang de senioren buiten het hoogseizoen op vakantie gaan, zijn de data voor een aantal veteranen een belemmering om te gaan."

"Wij komen uit Gelderland en kunnen niet voor 11 uur op het Malieveld zijn. De feestelijkheden zijn dan allang aan de gang; de koek was op bij de koffie en de kroepoek was op bij de rijsttafel."

"Denk dat u op de goede weg bent, zeker waar U de jeugd erbij betrekt."

De toelichtingen die bij deze vraag zijn geschreven zijn apart bekeken per leeftijdsklasse. Zo kan er een duidelijker beeld ontstaan van wat bijvoorbeeld de jongere veteraan nog mist. De oudste groep geeft procentueel gezien het vaakst antwoord op deze vraag (50%). Vorig jaar schreven zij nog het minst vaak een toelichting bij deze vraag. Het percentage in de jongste groep dat antwoord heeft gegeven op deze vraag is hoger dan in de andere twee groepen. Dit ligt op 38,9%, terwijl van de groep tussen 45 en 64 jaar maar 30,1% antwoord heeft gegeven op deze vraag. In de groep tussen 65 en 74 jaar is dit 36,4%.

"Wat meer rolstoeltoegankelijk, onverharde terrein moeilijk begaanbaar."

In de leeftijdsklasse van 20 tot en met 44 jaar hebben 28 respondenten een antwoord geschreven bij de vraag of zij nog een element toegevoegd zouden willen zien op de Nederlandse Veteranendag. Dat is 38,9% van de respondenten in deze leeftijdsklasse. Van hen dragen er negen (12,5%) praktische verbeterpunten aan, met betrekking tot een bepaald onderdeel van de dag, de locatie, datum en logistiek. Eveneens negen personen (12,5%) geven aan dat zij niets gemist hebben. Een zestal respondenten (8,3%) in deze jongste groep vindt dat er

"Nee het is goed zo."

"Dat de kleinere uitzendingen heel weinig aandacht krijgen. Het is altijd indiëgangers, Nieuw Guinea, Bosnië en Irak."

meer aandacht moet worden besteed aan bepaalde zaken, zoals bepaalde missies of jonge veteranen.

"Misschien is het een idee om een bepaalde post peloton/groep (b.v. post…? Ducthbat…?? Maart-september 1979) extra in het zonnetje te zetten."

In de leeftijdsklasse tussen 45 en 64 jaar hebben 43 respondenten antwoord gegeven op de vraag wat zij nog misten bij de Nederlandse Veteranendag. Dat is 30,1% van de gehele groep. Van hen schrijven negentien veteranenpashouders (13,3%) dat zij niet zouden weten wat er nog toegevoegd zou moeten worden en dat de dag nu voldoet. Negen van hen (6,3%) vragen meer aandacht voor een specifieke groep veteranen of voor een bepaald onderwerp. Eveneens negen (6,3%) vinden dat er iets anders moet qua logistieke organisatie, datum of locatie. Drie respondenten (2,1%) in deze groep wijzen erop dat zij trots en respect vanuit de Nederlandse bevolking missen.

"Een veteranendag van de hele samenleving. Kan dus alleen maar op 5 mei."

"Een meer positieve instelling vanuit de Nederlandse samenleving. Respect vanuit alle Nederlandse medelanders."

Van alle respondenten in de leeftijdsklasse van 65 tot en met 74 jaar heeft 36,4%, oftewel 51 personen, een antwoord geschreven bij deze vraag. Een groot deel van hen, namelijk 21 personen (15%), schrijft dat zij niets toegevoegd zou willen zien. Elf respondenten (7,9%) dragen praktische verbeterpunten aan, zoals beter eten, andere muziek, andere datum, meer gelegenheid tot ontmoeten en een vrije dag voor alle veteranen. Acht respondenten (5,7%) pleiten voor meer aandacht voor bepaalde onderwerpen, groepen veteranen of veteranen in het algemeen. Twee respondenten (1,4%) geven tenslotte aan minder 'bobo's' te willen zien op de Nederlandse Veteranendag.

"Neen, alles lijkt me zo prima gedoseerd."

"Groepen veteranen scheiden: 60 en ouder / jonger dan 60. De gesprekken lopen heel anders met de jongere generatie."

"Ander genre muziek dan "pop"muziek: weinig 20-jarige veteranen. Allemaal 40+ schat ik."

"Ik mis een element dat aantoont hoe zinloos oorlog is en wat mensen elkaar aandoen."

In de oudste groep met leeftijden van boven de 74 jaar hebben 19 respondenten, dat wil zeggen 50% van deze groep, een toelichting geschreven. Zeven van hen (18,4%) geven aan niets te missen. Zes respondenten (15,8%) willen meer aandacht voor iets of iemand, zoals een bepaalde missie of voor de geschiedenis en politiek rondom een missie.
Ten slotte geven zes respondenten (15,8%) praktische suggesties om de dag te verbeteren, zoals een andere datum, een andere locatie of persoonlijke uitnodigingen.

"Meer nadrukkelijke aandacht voor de strijd voor, tijdens en na de tweede wereldoorlog in het voormalig Ned. Indië (bijv. zeer uitgebreide herdenking/ bijeenkomst bij het Indië monument in Den Haag). Er wordt momenteel wel erg eenzijdig aandacht geschonken aan misdaad aan Nederlandse zijde."

"Wat mij betreft de selectie, zou zelf ook best eens in de Ridderzaal willen worden uitgenodigd."

In alle leeftijdsgroepen komen dus ongeveer dezelfde antwoordcategorieën terug. Men geeft aan niets te missen, meer aandacht te willen voor iets of iemand of men doet een praktische verbetersuggestie.

Vorig jaar gaf de jongste groep nog aan een aantrekkelijker muziekprogramma te wensen, nu is dat niet meer genoemd en vragen zij om meer aandacht voor kleine missies of de jongere veteraan. De groep tussen 45 en 64 jaar levert net als vorig jaar zeer divers commentaar. Opvallend is dat in deze groep de roep om meer respect van de bevolking doorklinkt, terwijl dat in alle andere groepen niet het geval is. Net als vorig jaar lijkt de groep tussen de 65 en 74 jaar meer gefocust op logistieke zaken die zij veranderd of verbeterd willen zien, niet zozeer de inhoud van het programma. De oudste klasse ten slotte verlangt zowel veranderingen in het inhoudelijk programma als in de logistieke organisatie.

Er zitten, naar interpretatie van de onderzoeker, waardevolle suggesties tussen. Sommige van die suggesties worden door meerdere respondenten gedaan. Andere suggesties worden maar door enkelingen geopperd, maar dit wil niet zeggen dat dit geen waardevolle suggesties kunnen zijn. Een persoonlijke uitnodiging die gestuurd kan worden naar elke veteraan in het VRS-bestand is bijvoorbeeld een leuke suggestie. Een veteraan die een persoonlijke uitnodiging voor de Nederlandse Veteranendag begin juni op zijn deurmat vindt, voelt zich persoonlijk aangesproken en is daardoor wellicht eerder gemotiveerd de dag te bezoeken en plek hiervoor in zijn of haar agenda te reserveren. Ook kan er gedacht worden aan het tegemoet treden van mensen die Den Haag te ver weg vinden. Niet door per se een andere locatie te kiezen, maar bijvoorbeeld de mogelijkheid te bieden te overnachten in (de buurt van) Den Haag voor een vriendenprijsje. Uit de suggesties voor verbetering blijkt tevens dat de veteranen de inhoud van de dag als erg belangrijk beschouwen en graag meer achtergrondinformatie over hun missies terug zouden vinden. Het gaat hen dus niet alleen om het ontmoeten van oude maten of het lopen van het defilé, ze vinden het ook belangrijk dat het publiek (nog) beter geïnformeerd wordt over de achtergronden en eindresultaten van missies op veteranendag. Er zou over nagedacht kunnen worden hier meer aandacht aan te besteden in de stands op het Malieveld. Ten slotte wordt er een praktische suggestie gedaan die vorige jaren ook vaak terugkwam in de evaluatie, namelijk het leggen van planken naar de toiletten op het Malieveld. Dit om het terrein richting de toiletten makkelijker begaanbaar te maken voor rolstoelers.

"De ergernis dat wij Belgisch bier voorgeschoteld krijgen in plaats van Heineken of Amstel Bier. Daarbij de half gevulde glazen voor een bedrag van €1,-. Het is een van de redenen dat ik volgend jaar eerst ga bekijken als ik het nog kan, want ik wil geen ergernis die dag. Het zou een aanbeveling verdienen (...) meer loopbruggen te laten leggen zodat je met droge voeten naar de W.C. en over het terrein kan lopen."

2.3 Aanvullende opmerkingen

Als afsluitende vraag is de respondent de mogelijkheid geboden aanvullende opmerkingen te plaatsen ten aanzien van de enquête. In totaal hebben 54 personen een antwoord bij deze vraag geschreven. Zij kunnen onderverdeeld worden in twee groepen: een groep die daadwerkelijk een opmerking over de enquête heeft geplaatst en een groep wiens toelichtingen niet over de enquête zelf gaan.

2.3.1 De enquête

In totaal hebben 25 respondenten een opmerking over de enquête geschreven. De grootste groep van hen, namelijk vijftien personen (3,8% van geheel responsbestand), heeft louter positief commentaar op de enquête geschreven. Zij vinden het goed dat de mening van veteranen over de Nederlandse Veteranendag onderzocht wordt, bedanken de onderzoeker of wensen de onderzoeker veel succes met het verwerken van de enquêtes. Vier respondenten (1%) hebben iets op te merken ten aanzien van de opstelling van de enquête. Zij merken vooral op dat de enquête weinig onderscheid maakt wat betreft persoonlijke details, zoals de uitzending. Drie respondenten (0,8%) geven aan dat deze enquête hen niet nuttig lijkt. Ten slotte schrijft één respondent (0,3%) dat hij de vragen van de enquête niet zo goed kon beantwoorden omdat hij niet bij de Nederlandse Veteranendag was en vragen er twee (0,5%) waar de onderzoeksresultaten te vinden zullen zijn.

"Ik voel me vereerd dat ik één van de 1200 geselecteerden ben, voor het invullen van de enquête. Bedankt."

"Ik geloof weinig in de veteranendagen en nog veel minder in enquêtes! Tijd- en geldverspilling."

"Wat erg algemeen. Opsplitsing naar uitzendgebied en leeftijd geeft een beter beeld van behoeftes en mogelijkheden."

2.3.2 Overige

Bij vraag 15 over de enquête hebben 29 personen een toelichting geplaatst die niets met de enquête zelf te maken had. Negen van hen (2,2% van geheel responsbestand) laten hun algemene waardering voor de Nederlandse Veteranendag en het veteranenbeleid blijken. Zes respondenten (1,5%) leveren commentaar op de dag zelf, zoals groepen waarvoor ze meer specifieke aandacht zouden willen zien. Dit verschilt niet veel van commentaren die al bij 'suggesties voor verbetering' zijn gegeven en in paragraaf 2.2.5 van dit rapport zijn gepresenteerd. Verder geven zes respondenten (1,5%) nog aan dat zij geen interesse hebben in de dag of in hun veteranenstatus. Ten slotte hebben acht respondenten (2%) een toelichting geschreven die van doen heeft met persoonlijke details of ervaringen.

"Doorgaan op de ingeslagen weg!"

"Waardering voor de organisatie."

"Ja ik heb een hele poos terug, een foto'tje gestuurd naar wie weet ik al niet meer, een foto'tje van (Bivak Modderlust). Ik ben 2x uitgezonden geweest naar Indië, West-Indië en Nieuw-Guinea. Wij waren toen vrijwilligers maar daar zal wel niet aan gedacht zijn van de regeringswege."

3 Conclusies

Het doel van deze evaluatie is het in kaart brengen van de mening van veteranen over deze achtste Nederlandse Veteranendag. In dit hoofdstuk worden eerst algemene conclusies getrokken, met inachtneming van het gehele responsbestand. Daarna wordt ingegaan op de maatschappelijke en individuele erkenning en waardering en ten slotte worden de meningen van de verschillende generaties veteranen specifiek bekeken.

3.1 Algemeen

Dit jaar lag het percentage aanwezigen op de Nederlandse Veteranendag op 13,8%. Dit is hoger dan alle vorige jaren, op 2006 na. Er was een hoogtepunt qua aanwezigen in 2006 en het aanwezigheidspercentage schommelt sindsdien tussen de 12% en 14%. Vorig jaar werd nog melding gemaakt van een mogelijk definitief ingezette daling in aanwezigheidspercentages, omdat het toen het tweede jaar op rij was waarin het aanwezigheidspercentage zakte. Dit jaar wordt echter duidelijk dat deze daling niet heeft doorgezet, doordat het aanwezigheidspercentage hoger is dan de afgelopen vijf jaar. Het mooie weer heeft hierin mogelijk een rol gespeeld.

In vergelijking met vorig jaar is vooral het programma op het Malieveld erop vooruit gegaan wat betreft het gemiddelde rapportcijfer dat door de respondenten werd gegeven. Vorig jaar kreeg het programma een 7,2; nu was dat een 7,7. Ook de plechtigheid in de Ridderzaal scoorde hoger dan vorig jaar. Dit heeft wellicht te maken met het feit dat degenen die er niet live bij waren, maar het op de televisie konden volgen, dit jaar ook een cijfer mochten geven. Wellicht is de beleving voor de televisie toch beter qua geluid en overzicht dan wanneer men lijfelijk aanwezig is. Opvallend is wel dat de jongste groep in verhouding tot de rest een erg laag cijfer aan de plechtigheid in de Ridderzaal gaf, terwijl de oudste groep juist weer een heel hoog cijfer aan de plechtigheid gaf. Het lijkt er dus op dat de plechtigheid in de Ridderzaal oudere veteranen meer aanspreekt, terwijl de jongste generaties veteranen er minder affiniteit mee hebben.

Het percentage respondenten dat aanwezig was bij een lokale of regionale veteranendag bedraagt dit jaar 29,4%, in vergelijking met 28,1% vorig jaar. De aanwezigheid bij een lokale veteranendag nam toe naarmate de leeftijd hoger is in de respondentengroep. Dit was zelfs een significant verband.

De oudste groep heeft de meeste waardering voor de lokale of regionale veteranendag. Deze groep gaf maar liefst een 8,1 gemiddeld, terwijl de drie jongere groepen rond de 7,4 gaven. Dit versterkt het beeld dat de lokale en regionale dagen oudere veteranen - die mogelijk niet meer ver kunnen reizen en veel kans hebben om dienstmaten met wie zij zijn uitgezonden te ontmoeten op deze lokale dagen - wat meer aanspreken.

Er werd verschillende malen opgemerkt dat men vindt dat er meer aandacht voor de veteranendag in de media is dan voorheen. De hoeveelheid en manier van aandacht op de televisie werd het hoogst gewaardeerd, gevolgd door de geschreven media. De radio en online media werden ongeveer gelijk en tevens het laagst van alle mediavormen gewaardeerd. Deze twee mediaonderdelen lijken minder te leven bij de respondenten dan de krant of televisie. De berichtgeving op de radio en in online media is namelijk door veel respondenten, soms zelfs meer dan de helft, helemaal niet gevolgd. Vorig jaar oordeelde de oudste groep nog op elk onderdeel het minst positief. Dit jaar oordeelde deze groep ongeveer gelijk met de andere groepen of zelfs positiever dan de andere groepen. Er kan op basis van dit onderzoek dus niet geconcludeerd worden dat oudere veteranenpashouders over het algemeen negatiever oordelen over media-aandacht dan jongeren.

In het algemeen zouden de respondenten op de Nederlandse Veteranendag graag meer aandacht willen voor een bepaald element of een bepaalde groep, zoals een bepaalde missie of bepaalde groep veteranen. Ook werden er opmerkingen gemaakt betreffende de datum, waarop veel oudere veteranen op vakantie zijn en de locatie die niet bij iedereen in de smaak valt vanwege het verre reizen of het

politieke karakter van de stad. Overigens past wat betreft de vakantieperiode voor oudere veteranen de voorzichtige kanttekening dat iedereen weet wanneer de veteranendag wordt gehouden en dat – wanneer men niet gebonden is aan schoolvakantieperiodes – het natuurlijk mogelijk is hiermee rekening te houden wanneer iemand dat belangrijk genoeg zou vinden.

3.2 Erkenning en waardering

Over het algemeen kan gezegd worden dat er positief gedacht wordt over de bijdrage van de Nederlandse Veteranendag aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan. Dit merken de respondenten bijvoorbeeld aan gesprekken die zij met mensen voeren of de toegenomen media-aandacht. Als zij dit vergelijken met hoe het jaren geleden was, is de bekendheid van de veteraan erop vooruit gegaan en daarmee de erkenning en waardering, menen veel veteranenpashouders die meededen aan dit onderzoek. Sommige respondenten menen echter dat de dag niets of weinig bijdraagt. Zij denken veelal dat Nederland er het land niet naar is om echte waardering voor de veteranen op te brengen. Sommigen denken ook dat de veteranendag hier niet het juiste middel voor is, omdat de dag teveel pracht en praal is en te weinig draait om de inhoud en kennisoverdracht naar het publiek toe.

Respondenten zijn iets minder overtuigd van de bijdrage van Nederlandse Veteranendag aan hun persoonlijke gevoel van erkenning en waardering. Vaak gaven zij aan niet te vinden dat de veteranendag bijdraagt aan erkenning en waardering voor hun persoonlijk, omdat zij zich überhaupt geen veteraan voelen of omdat ze zich zonder die dag al genoeg gewaardeerd voelen door naasten. Ze hebben geen behoefte aan (meer) waardering of denken dat een publieke happening als de veteranendag niet bijdraagt aan meer erkenning in de kleine kring. Sommigen gaven echter aan dat ze toch merken dat ook in kleine kring de bekendheid van veteranen toeneemt en daardoor ook de nieuwsgierigheid naar hun persoonlijke verhaal. Deze getoonde nieuwsgierigheid van kennisen, buren en familieleden doet deze groep veteranenpashouders bijzonder goed.

Het verschilt dus erg per persoon hoe men over de relatie tussen de Nederlandse Veteranendag en maatschappelijke en indiviudele erkenning en waardering denkt. Sommigen zijn overtuigd van een positieve relatie, anderen denken dat er geen relatie is en weer anderen denken dat het nog moet groeien. Over het algemeen genomen zijn er meer respondenten die denken dat de veteranendag in redelijke of grote mate bijdraagt aan meer maatschappelijke erkenning en waardering dan zij die denken dat de dag in redelijke of grote mate bijdraagt aan persoonlijke gevoelens van erkenning en waardering. Grosso modo is een hele ruime meerderheid de mening toegedaan dat de Nederlandse Veteranendag een positief effect op beiden heeft.

3.3 Mening verschillende generaties veteranen

In deze paragraaf worden kort de meest opmerkelijke onderzoeksresultaten per leeftijdsgroep uiteen gezet.

3.3.1 De veteranenpashouders tussen 20 en 44 jaar

De groep tussen de 20 en 44 jaar oud lijkt van alle groepen het minst warm te lopen voor de Nederlandse Veteranendag, zowel in Den Haag als lokaal. Op beide evenementen waren zij het minst aanwezig van alle leeftijdsklassen. Ze volgden de veteranendag ook het minst in de media. Ze gaven vaak aan dat ze niet naar een veteranendag konden komen door werk of studie. Hierbij kan de voorzichtige kanttekening geplaatst worden dat het natuurlijk lang van tevoren bekend is wanneer de Nederlandse Veteranendag plaatsvindt en dat er dan in de meeste gevallen voor gezorgd zou kunnen worden dat men niet hoeft te werken of te studeren die dag, mits men het belangrijk genoeg vindt de dag in Den Haag bij te wonen. Verder geeft deze groep aan dat zij zich (nog) geen veteraan voelen en daardoor niet gemotiveerd zijn om de dag te bezoeken.

Ze gaven het laagste rapportcijfer aan de dag. Wat hun motieven hiervoor zijn, is niet duidelijk. In de geschreven toelichting bij die vraag schreven zij louter positief commentaar.

Het feit dat zij voor dit jaar verhoudingsgewijs het minst geïnteresseerd lijken in de Nederlandse Veteranendag, wil echter niet zeggen dat zij pertinent niet geïnteresseerd zijn. Zo zijn ze het meest van alle groepen van plan om volgend jaar naar Den Haag te gaan voor de Nederlandse Veteranendag. Ze zijn dus blijkbaar wel nieuwsgierig naar wat de dag inhoudt. Ook het percentage dat van plan is om volgend jaar naar de lokale of regionale veteranendag te gaan is in vergelijking met vorig jaar sterk toegenomen en is nu ongeveer gelijk met het percentage van de gehele respondentengroep.

Verbeteringen die hen zouden kunnen overhalen de Nederlandse Veteranendag in ieder geval in Den Haag te bezoeken zijn een andere datum, een andere locatie en een vrije dag van werk. Het is, in lijn met wat er eerder met betrekking tot werk werd opgemerkt, natuurlijk wel de vraag of het laatste echt noodzakelijk is om hen de dag in Den Haag te laten bezoeken. Ook meer aandacht voor kleine of recente missies en jongere veteranen zou hen over de streep kunnen trekken. Vorig jaar werd door deze groep expliciet gevraagd om het (muziek)programma voor jongere veteranen aantrekkelijker te maken: dat was nu niet meer het geval.

3.3.2 De veteranenpashouders tussen de 45 en 64 jaar

Een belangrijk deel van de groep tussen de 45 en 64 jaar was niet in Den Haag, omdat ze vakantie had, ze niet geïnteresseerd is of vanwege werk of studie. Vorig jaar was werk of studie nog de belangrijkste reden om niet naar de lokale veteranendag te gaan, nu stak het gevoel (nog) geen veteraan te zijn er met kop en schouders bovenuit. Ze hebben ook het minst vaak het voornemen om volgend jaar bij een lokale of regionale veteranendag te zijn.

In deze groep gaf het kleinste percentage aan de dag helemaal gevolgd te hebben in de media. De meesten gaven aan het niet helemaal gevolgd te hebben omdat zij andere verplichtingen hadden of er niet aan gedacht hadden.

Toch betekent dat niet dat de veteranendag geen waardevolle betekenis voor hen heeft. Zij gaven namelijk het meest aan dat de veteranendag bijdraagt aan hun gevoel van erkenning en waardering. Hun naaste omgeving lijkt hen beter te begrijpen en meer interesse te tonen in hun ervaringen dan voordat de veteranendagen plaatsvonden. Ondanks dat deze groep veteranenpashouders minder behoefte voelt zelf lijfelijk aanwezig te zijn op de dag of het te volgen in de media, heeft de dag dus wel degelijk een belangrijk effect op hun persoonlijke ervaring van de veteranenstatus.

Om de dag te verbeteren werd door de veteranenpashouders in deze groep gevraagd om meer aandacht voor een bepaald onderwerp of een specifieke groep veteranen. Ook vroegen zij om een andere datum of locatie voor de Nederlandse Veteranendag. Opvallend is dat zij als enige groep tevens vroegen om meer trots en respect voor de veteraan vanuit het Nederlandse publiek. De veteranenpashouders willen dus meer respect van het Nederlandse publiek tijdens de veteranendag, maar voelen zich persoonlijk al wel meer gewaardeerd door de Nederlandse Veteranendag. Dit betekent dus dat zij, in tegenstelling tot de algemene trend in de respondentengroep, van mening zijn dat de veteranendag meer bijdraagt aan hun gevoel van erkenning en waardering dan aan maatschappelijke erkenning en waardering voor veteranen in het algemeen.

3.3.3 De veteranenpashouders tussen 65 en 74 jaar

De groep veteranenpashouders tussen de 65 en 74 jaar lijkt uiteen te vallen in twee groepen: één die niet geïnteresseerd is in de veteranendag en één die dat wel is. De groep die niet geïnteresseerd is, is kleiner dan de groep met respondenten die wel geïnteresseerd zijn. Ze zijn niet geïnteresseerd, omdat ze zich niet thuis voelen op de veteranendag of omdat ze het een te grote ‘gemaakte’ happening vinden die meer voortkomt uit politieke correctheid dan uit oprechte waardering voor de veteranen.

De groep die wel geïnteresseerd is, is soms verhinderd door vakantie, maar vaak te vinden in Den Haag. Zij waren het meest vertegenwoordigd bij de ceremoniële medaille-uitreiking op het Binnenhof en de plechtigheid in de Ridderzaal. Ze gaven het hoogste cijfer aan het defilé.

Wat degenen die nu niet aanwezig zijn op de veteranendag over de streep zou kunnen trekken om toch te komen is meer gelegenheid om oude dienstmaten te ontmoeten, de invoering van een vrije dag, meer aandacht voor bepaalde onderwerpen of groepen veteranen en minder hooggeplaatste personen, met name vanuit de politiek, die een belangrijke rol spelen op de veteranendag in Den Haag.

De gehele groep van veteranenpashouders tussen de 65 en 74 jaar die deelnamen aan dit onderzoek lijkt iets meer dan gemiddeld geïnteresseerd in de berichtgeving over de veteranendag. Over de aandacht van de online media en de radio waren zij van alle groepen het minst te spreken.

3.3.4 De veteranenpashouders boven de 74 jaar

De groep veteranenpashouders van boven de 74 jaar lijkt van alle leeftijdsklassen het meest geïnteresseerd in de Nederlandse Veteranendag in Den Haag en de lokale of regionale veteranendag. Zij waren namelijk het meest van alle groepen aanwezig in Den Haag op 30 juni. En als zij er niet bij waren, kwam dat vaak niet uit desinteresse voort, maar was dat omdat ze aanwezig waren bij evenementen in de eigen regio, ze op vakantie waren of door ziekte of invaliditeit niet konden komen. Deze oudste groep was niet alleen het meest aanwezig in Den Haag, ze heeft ook de meeste waardering voor alle onderdelen van de dag, op het defilé na. Ook de dag als geheel kreeg een hoog cijfer, hoger dan van de andere drie leeftijdsklassen.

De veteranenpashouders boven de 74 jaar zijn dus over het algemeen zeer tevreden over de veteranendag in Den Haag. Dingen die nog beter zouden kunnen volgens hen zijn meer aandacht schenken aan bepaalde missie of de politieke achtergrond van een missie, een datum die niet in hun vakantie valt, een locatie dichter bij huis of - en dat is een originele suggestie - een persoonlijke uitnodiging.

Deze groep was ook het meest aanwezig bij lokale of regionale veteranendagen. Als ze er niet waren, was dat omdat hun lichamelijke gezondheid dat niet toeliet, ze dachten dat er niets georganiseerd werd in de gemeente of regio of omdat ze op vakantie waren. Ze hebben de meeste waardering voor de lokale dag en het vaakst het voornemen er volgend jaar weer bij te zijn.

De meeste respondenten boven de 74 jaar zien dat de Nederlandse Veteranendag meer bijdraagt aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan in het algemeen, dan dat zij merken dat de dag bijdraagt aan meer persoonlijke erkenning en waardering. Ze gaven aan dat ze het gevoel hebben dat hun omgeving zich vaak niet kan voorstellen wat zij hebben meegemaakt of dat men niet op hun verhalen zit te wachten. Het bestaan van de veteranendag verbetert dit volgens hen helemaal niet of maar in kleine mate.

3.4 Slotwoord

Alle resultaten van de enquête overziend, mag worden geconcludeerd dat Nederlandse veteranenpashouders de Nederlandse Veteranendag en het geboden programma zeer waarderen en in toenemende mate tevreden zijn over de media-aandacht voor deze dag. Ook vinden en merken zij dat de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan de maatschappelijke waardering voor veteranen en hun eigen gevoel gewaardeerd te worden. Tevens beschouwen ze de organisatie van lokale en regionale veteranendagen als een waardevolle aanvulling op het landelijke evenement. De resultaten van deze enquête bieden verder interessante aanknopingspunten voor overleg binnen het Comité Nederlandse Veteranendag om de drempel om de veteranendag te bezoeken verder te verlagen en om de inhoud van het programma en de praktische aankleding op onderdelen nog meer toe te snijden op de behoeften van groepen veteranen.

BIJLAGE 1 Aanbiedingsbrief

Ons kenmerk: 20120806/YR
Betreft: Evaluatie Nederlandse Veteranendag 2012
Bijlage: Enquête *"Evaluatie Nederlandse Veteranendag 30 juni 2012"*

Doorn, 6 augustus 2012

Geachte veteraan,

Het Comité Nederlandse Veteranendag wil graag weten hoe de Nederlandse bevolking en de veteranen de achtste Nederlandse Veteranendag op 30 juni 2012 hebben ervaren. Het Veteraneninstituut (Vi) stuurt u daarom een vragenlijst, waarmee u, als veteraan, uw mening kan geven over deze Veteranendag. Ook als u zelf niet aanwezig was op 30 juni in Den Haag, kunt u vele vragen in de enquête toch beantwoorden en ons hiermee waardevolle informatie geven. Met uw antwoorden helpt u het comité om in de toekomst de Nederlandse Veteranendag te bestendigen en waar mogelijk te verbeteren.

Het Kennis- en onderzoekscentrum (KOC) van het Vi heeft een representatieve steekproef getrokken uit het bestand Veteranenpashouders. U behoort tot de groep van 1200 geselecteerden. U kunt de bijgevoegde vragenlijst invullen en aan ons terug te sturen vóór **3 september 2012**. Een antwoordenvelop is bijgevoegd; een postzegel is **niet** nodig.

Uw gegevens worden anoniem verwerkt en zijn in de rapportage niet tot u persoonlijk herleidbaar. Het rapport wordt in het najaar op onze website (www.veteraneninstituut.nl) gepubliceerd. Ook houden wij u via Checkpoint op de hoogte van de resultaten van deze enquête.

Mocht u niet aan deze evaluatie willen deelnemen, dan stellen we het op prijs als u de enquête aan ons terug stuurt met vermelding van de reden.

Bij voorbaat dank voor uw medewerking.

Met vriendelijke groet,

Yvon de Reuver
Projectleider Evaluatie Nederlandse Veteranendag
Kennis- en onderzoekscentrum
Stichting het Veteraneninstituut Doorn
0343 - 47 41 50 - y.dereuver@veteraneninstituut.nl

BIJLAGE 2 Enquête Nederlandse Veteranendag 30 juni 2012

ENQUETE NEDERLANDSE VETERANENDAG 30 JUNI 2012

Bij alle vragen geldt: er is geen goed of fout antwoord. Het gaat om uw persoonlijke mening. Het is belangrijk te vermelden dat, ook als u niet aanwezig was op de dag zelf in Den Haag, u toch veel vragen in de enquête op een waardevolle wijze kunt beantwoorden. U wordt verzocht de meerkeuzevragen te beantwoorden door het vakje van uw keuze aan te kruisen of in te kleuren. Tevens verzoeken we u uw eventuele toelichtingen zo kort en bondig mogelijk te verwoorden. Alvast hartelijk dank voor uw medewerking

01 Bent u op 30 juni 2012 in Den Haag aanwezig geweest bij evenementen in het kader van de Nederlandse Veteranendag?

- □ ja
- □ nee, in verband met (meerdere antwoorden mogelijk):
  - □ aanwezigheid bij evenementen in de eigen gemeente of regio
  - □ ouderdom
  - □ invaliditeit / ziekte
  - □ werk / studie
  - □ vakantie
  - □ woon in buitenland
  - □ voel mij (nog) geen veteraan
  - □ niet geïnteresseerd
  - □ anders, namelijk: _____

02 Heeft u (delen van) het programma van de Nederlandse Veteranendag gevolgd via de media (via rechtstreekse uitzendingen, dan wel via journaaluitzendingen op televisie en/of radio)?

ja □ gedeeltelijk □ nee □

Toelichting:

_____

_____

03 Indien u op vraag 01of 02 'ja'of 'gedeeltelijk' heeft geantwoord en dus op 30 juni 2012 in Den Haag bent geweest of de Nederlandse Veteranendag heeft gevolgd via de media, wordt u verzocht aan te geven welk(e) evenement(en) u heeft bezocht of gevolgd en met een rapportcijfer aan te geven hoe u dit evenement waardeert.

a. De *plechtigheid in de Ridderzaal*?

ja □ nee □ rapportcijfer ___

b. De *Ceremoniële Medaille-uitreiking* op het Binnenhof?

ja □ nee □ rapportcijfer ___

c. 1. Het *Nationaal Defilé Den Haag*, dat startte en eindigde op het Malieveld?

ja □ nee □ rapportcijfer ___

2. Indien ja, heeft u zelf deel genomen aan het defilé?
ja □ nee □

d. Het *programma en de accommodatie* op het Malieveld?
ja □ nee □ rapportcijfer ___

e. Welk rapportcijfer geeft u de dag als geheel? ____

Toelichting:

_____

_____

04 Zou u volgend jaar bij de Nederlandse Veteranendag in Den Haag aanwezig willen zijn?
ja □ nee □

Waarom wel/niet?

_____

_____

05 Behalve de Nederlandse Veteranendag op 30 juni 2012 zijn er ook lokale en/of regionale bijeenkomsten en evenementen in het kader van de Veteranendag georganiseerd.

Bent u, op of rond 30 juni, in uw eigen gemeente of regio bij één van de bijeenkomsten of evenementen in het kader van de Nederlandse Veteranendag aanwezig geweest?
□ ja, in de gemeente / regio: _____

□ nee, in verband met (meerdere antwoorden mogelijk):
- □ aanwezigheid bij evenementen in Den Haag
- □ ouderdom
- □ invaliditeit / ziekte
- □ werk / studie
- □ vakantie
- □ woon in buitenland
- □ voel mij (nog) geen veteraan
- □ niet geïnteresseerd
- □ in mijn eigen gemeente / regio is of wordt volgens mij geen bijeenkomst georganiseerd. Het betreft de gemeente / regio: _____
- □ anders, namelijk: _____

Toelichting:

_____

_____

06 Indien u aanwezig bent geweest op lokale en/of regionale bijeenkomsten en evenementen in het kader van de Veteranendag, welk rapportcijfer zou u deze bijeenkomsten of evenementen als geheel dan geven? _____

Toelichting:

07 Zou u volgend jaar (weer) in uw eigen gemeente of regio bij (één van) deze bijeenkomsten of evenementen aanwezig willen zijn?
ja ☐ nee ☐

Waarom wel/niet?

Veel veteranen en de meeste Nederlanders maken de Nederlandse Veteranendag uitsluitend of grotendeels via de media mee. Hieronder volgen twee vragen met betrekking tot de media. Vraag 08 gaat over de kwantiteit van de aandacht. Vraag 09 gaat over de kwaliteit hiervan.

08 Hoe is uw waardering over de hoeveelheid aandacht voor de Nederlandse Veteranendag 2012 in de verschillende soorten media, te weten:

a. de geschreven media?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend	niet gevolgd
☐	☐	☐	☐	☐	☐

b. de televisie?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend	niet gevolgd
☐	☐	☐	☐	☐	☐

c. de radio?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend	niet gevolgd
☐	☐	☐	☐	☐	☐

d. de online of sociale media (Nieuwssites, Twitter, Hyves etc.)?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend	niet gevolgd
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Toelichting:

09 Hoe is uw waardering over de manier waarop de verschillende soorten media aandacht hebben besteed aan de Nederlandse Veteranendag 2012, te weten:

a. de geschreven media?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend	niet gevolgd

☐	☐	☐	☐	☐	☐

b. de televisie?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend	niet gevolgd
☐	☐	☐	☐	☐	☐

c. de radio?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend	niet gevolgd
☐	☐	☐	☐	☐	☐

d. via online of sociale media (Nieuwssites, Twitter, Hyves etc.)?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend	niet gevolgd
☐	☐	☐	☐	☐	☐

Toelichting:

10 In welke mate denkt u dat de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan de maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan?

grote mate	redelijke mate	kleine mate	helemaal niet
☐	☐	☐	☐

Toelichting:

11 In welke mate voelt u zichzelf door de Nederlandse Veteranendag meer gewaardeerd als veteraan?

grote mate	redelijke mate	kleine mate	helemaal niet
☐	☐	☐	☐

Toelichting:

12 Wat mist u tijdens de Nederlandse Veteranendag? Met andere woorden, is er een element dat u toegevoegd zou willen zien?

Z.O.Z.

Om een vergelijking mogelijk te maken met NIPO-onderzoek naar de waardering van deze dag onder de Nederlandse bevolking, worden enkele persoonsgegevens gevraagd.
Om deze redenen verzoeken wij u antwoord te geven op de vragen 13 t/m 15:

13 In welk jaar bent u geboren? □□□□

14 Wat is uw geslacht?
man □ vrouw □

15 Indien u nog opmerkingen heeft ten aanzien van deze enquête, kunt u deze hieronder kwijt.

_____

_____

_____

_____

Hartelijk dank voor uw deelname

U kunt dit formulier terugsturen aan met behulp van de bijgevoegde antwoordenvelop (postzegel is niet nodig).